

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

2^E JAARGANG

WOENSDAG 12 DECEMBER 1917

No. 102

INHOUD

Blz.

DE ORGANISATIE VAN ONZEN ECONOMISCHEN VOORLICHTINGSDIENST	925
Hoogovens en Staalfabrieken in Nederland	927
Goud, Crediet en Distributiekosten	929
Het „Standardship”	931
Annulatie der Russische Staatsschuld?	932
AANTEKENINGEN:	
Ondernemingen en werknemers vallende onder collectieve arbeidsovereenkomsten	933
De Commissie voor de economische politiek	933
Het Stahlwerksverband in 1916-1917	934
Graansilo's in Australië	934
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	934
MAANDCIJFERS:	
Productie der kolenmijnen	935
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	935-942
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

10 DECEMBER 1917.

Ook deze berichtswEEK bleef de geldmarkt weder vast gestemd, zoodat zoowel de rente voor particulier disconto als de prolongatierente beduidend hooger was.

In de eerste dagen der week konden kleinere posten disconto nog tot 3½ pCt., hoewel moeilijk, plaatsing vinden. Later was er echter onder 3½ pCt. niets onder te brengen en bleef het aanbod van wissels overheerschend. Ook prolongatiegeld was slechts weinig aangeboden en vooral in het laatst der week hooger; 4¼—4—4¾ pCt.

Bij de inschrijving op de twintig millioen gulden schatkistpapier, werd in totaal ingeschreven voor f 26.716.000. Toegewezen werden f 14.420.000 promessen à f 993,70 en f 10.800.000 biljetten à f 1000,95; gevende een netto rendement van circa 4½ en 3¹⁰/₁₆ pCt. De rente, welke de regeering dus moest toestaan, is nog iets hooger als de vorige keer.

De in het vorige nummer vermelde sterke rijzing voor alle wissels op de oorlogvoerende landen, hield ook deze week verder aan. Door de groote steringen in het telegraaf- en telefoonverkeer, was de markt, vooral de eerste dagen der week, aan belangrijke schommelingen onderhevig. Daar ook zelfs de verbindingen tusschen Amsterdam en Rotterdam slechts gebrekkig functioneerden, ontstonden prijsverschillen, die op enkele dagen tot 1½ pCt. voor Londen en 3 pCt. voor Berlijn en Weenen bedroegen. Dooreen genomen was de stemming in Rotterdam beduidend vaster dan in Amsterdam.

Zooals te verwachten was, waren de wissels op de neutrale landen in tegenovergestelde richting. Vooral Stockholm liep belangrijk terug; maar ook Zwitserland was sterk aangeboden. De slotkoersen waren 11.22, 40.05, 41.40, 53.—, 24.35, 81.—, tegen de vorige week 11.10, 37.75, 40.90, 55.—, 23.90 en 85.25.

Het bankdisconto in Zweden is van 6 op 7 pCt. verhoogd.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Het secretariaat van het weekblad is gevestigd te Rotterdam, Pieter de Hooghweg 122, telefoon no. 3000. Telegramadres: Economisch Instituut.

Bijdragen en mededeelingen, den inhoud betreffende, gelieve men te zenden aan het secretariaat.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland, f 10,—, buitenland en koloniën f 12,— per jaar. Losse nummers 25 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonneés, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Mededeelingen betreffende abonnementen en advertentiën richt men tot Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, Den Haag.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief.

BERICHT.

Met ingang van 1 Januari a.s. wordt de abonnementsprijs voor het weekblad „Economisch-Statistische Berichten”, uitgave van het „Instituut voor Economische Geschriften”, tijdelijk verhoogd tot f 12, buitenland en koloniën f 14. Wil het Instituut bij den huidige stand der papierprijzen en arbeidsloonen tot verdere publicaties, naast het weekblad, in staat blijven, dan is versterking der geldmiddelen gewenscht. De Raad van Beheer heeft gemeend, met handhaving van het beginsel, dat de afzonderlijke geschriften kosteloos aan leden en geabonneerden worden uitgelevert, deze versterking te moeten vinden in eene verhooging van den abonnementsprijs op het weekblad, gepaard aan een gelijke verhooging van de contributie der leden van het Instituut. De prijs der afzonderlijke nummers wordt verhoogd tot 30 cent.

DE ORGANISATIE VAN ONZEN ECONOMISCHEN VOORLICHTINGSDIENST

*Bij Koninklijke Boodschap van 27 Juni 1916, werd aan de Staten-Generaal aangeboden een wetsontwerp, waarbij aan de begrooting-1916 van Buitenlandsche Zaken een bedrag van f 100.000 werd toegevoegd voor uitgaven ten bate van den dienst van economische voorlichting in het buitenland. Blijkens de toelichting was de omschrijving van den post met voordacht ruim gehouden. Als doeleinden werden o.a. genoemd: het doen reizen van chefs van posten binnen hun ressort,

het aankweken van persoonlijke bekendheid met Indië, het aanstellen van consulaire ambtenaren in algemeenen dienst en van technische adviseurs. Aan het ontwerp, waaraan ook in deze kolommen — 25 October 1916, blz. 677 — een bespreking ten deel viel, is critiek niet gespaard. Niet te ontkennen viel evenwel, dat het een nieuwen frisschen geest ademde en dat het blijk gaf niet enkel van prijzenswaardige voortvarendheid, maar evenzeer van den ernstigen wil, straks beter te zijn toegerust om internationaal aan het particuliere bedrijfsleven de noodige voorlichting te geven.

Het ontwerp bleef echter traineeren, het zette zich om in een post op de volgende begrooting, ditmaal van f 50.000 en kwam eerst aldus op 26 Januari 1917 in de Kamer in openbare behandeling. Bij deze behandeling gaf de heer Knobel vermoedelijk de stemming van velen weer, toen hij de eerste indiening noemde een daad van élan, een „bon mouvement”, doch over den verderen gang van zaken van eenige teleurstelling deed blijken.

Intusschen is niet te ontkennen, dat met het inzicht in den duur van den oorlog, waarover wij thans beschikken, de oorspronkelijke indiening achteraf inderdaad eenigszins praematuur mag worden genoemd. In den eersten tijd na het beëindigen der vijandelijkheden — de heer Hubrecht wees er terecht op — zal toch, zolang de in den oorlog betrokken mogendheden hunne handelspolitiek, ook ten opzichte van ons land, nog niet hebben vastgesteld, onzerzijds vooral de diplomatie aan het woord zijn. En al zal niettemin met het verkenningswerk in het buitenland niet mogen worden gedraald, zijn vollen omvang zal dit eerst later kunnen ontwikkelen. Praematuur dus in dien zin, dat de nieuwe begrotingspost voorshands onaangeroerd bleef, had het voorstel niettemin de groote verdienste, dat het tijdig de vraag, in welke richting de bestaande consulaire voorlichting behoort te worden aangevuld, aan de orde stelde.

Naast dit bewijs van voortvarendheid nopens den buitendienst bleef — een mededeeling betreffende de voorgenomen reorganisatie van de commissie voor de handelspolitiek en de instelling van een kleine commissie voor voorlichting daargelaten — naar binnen alles bij het oude. Aan den buitendienst is stellig nog veel te verbeteren en uit te breiden. Toch is het zeer de vraag, of niet als in Engeland in de eerste plaats in de centrale organisatie hier te lande de zwakke steê van den huidige voorlichtingsdienst moet worden gezocht, terwijl juist hier, ook tot steun van de Regeering en de diplomatie bij de behandeling der handelspolitieke vraagstukken, die straks ongetwijfeld aan de orde zullen komen, een zoo goed mogelijke organisatie volstrekt noodzakelijk is. Een organisatie bovendien, waarmede niet tot na den oorlog mag worden gewacht, doch die, wanneer straks haar diensten zullen worden gevraagd, met volkomen kennis van zaken zal moeten gereed staan.

Op het oogenblik resorteert de consulaire dienst geheel onder het Departement van Buitenlandsche Zaken. Niet alleen organiek, ook de werkzaamheden der consulaire ambtenaren worden uitsluitend van uit dit Departement geregeld. Daartegenover ligt de zorg voor de economische voorlichting naar binnen geheel in handen van de afdeling Handel van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel. Deze voorlichting geschiedt door middel van het weekblad „Handelsberichten”, welks inhoud gevormd wordt door de aan Buitenlandsche Zaken ontvangen en naar de afd. Handel doorgezonden berichten van consuls in den vreemde, de door tusschenkomst van Buitenlandsche Zaken ontvangen antwoorden op eveneens door tusschenkomst van Buitenlandsche Zaken gestelde vragen om inlichting, een en ander aangevuld met gegevens aan een reeks van andere bronnen ontleend. Verder geschiedt zij rechtstreeks aan belanghebbenden.

Deze organisatie dateert van 1907 en was toen al-

licht eene verbetering bij vroeger. De ernstige vraag dringt zich echter op of zij gehandhaafd mag blijven, nu eerlang zoo zware eischen aan de economische voorlichting en aan de behandeling van de zaken, de handelspolitiek betreffende, zullen worden gesteld. Wanneer men bedenkt, welke groote belangen voor ons geheele volk in het spel zullen komen, dan is het niet twijfelachtig, dat vóór alles naar eenheid in de behandeling van zaken moet worden gestreefd en dat, ook zonder een beroep op het Engelsche voorbeeld ¹⁾ samenvoeging van de beide helften der thans over Buitenlandsche Zaken en afd. Handel verdeelde taak het eerst noodige is.

Natuurlijk kan ook in andere richting veel worden gedaan en wordt inderdaad reeds het een en ander gedaan. De instelling van de lang verbeide Commissie voor de Economische Politiek, waaromtrent minister Cort van der Linden in de vergadering van de Tweede Kamer van 28 November j.l. nadere mededeelingen verstrekke ²⁾, behoort hiertoe. Of dit lichaam, door den heer Cort van der Linden niet oneigenaardig getypeerd als een „collectieve audientie” der betrokken ministers, voor ons doel van groote beteekenis zal zijn, laat ik daar. En evenzoo de reeds eerder door den heer Hubrecht gestelde vraag, of het wel juist gezien is, de voorgestelde „Commissie van advies voor de economische voorlichting” uit leden van dit groote lichaam samen te stellen. Waar het op aankomt is, of het denkbeeld van de organische vertegenwoordiging van het bedrijfsleven al dan niet een levende gedachte zal blijken te zijn. Is dit het geval, dan groeit alles vanzelf in de juiste richting.

Van niet minder beteekenis en nauw er mede verwant is de poging, die blijkens het wetsontwerp tot instelling van een handelsregister zal worden gedaan om aan de huidige Kamers van Koophandel nieuw leven te geven. Ook al acht men het vooralsnog eenigszins de vraag of het mogelijk zal zijn de bestaande kamers binnen afzienbaren tijd te reorganiseeren tot een gesloten territoriale organisatie, opgewassen tegen de semi-rechterlijke functie, die het ontwerp hun toedient, op zich zelf is het denkbeeld de Kamers van Koophandel een eigen taak en daarmee een nieuwe ontwikkelingsmogelijkheid te geven, zeer juist gezien en lijdt het geen twijfel of op de territoriale organisatie zal te zijner tijd een algemeene vertegenwoordiging van handel en bedrijf kunnen worden opgetrokken.

Intusschen hoe belangrijk dit alles kan zijn om den economischen voorlichtingsdienst het gewenschte contact naar binnen te verzekeren, hoofdzaak is en blijft dat zoo spoedig mogelijk wordt overgegaan tot instelling eener centrale organisatie, in staat aan het geheel eenheid en leiding te geven. Een lichaam, dat met persoonlijk gezag staat tegenover den consulaire dienst en tegelijk zich het vertrouwen weet te verwerven van de belanghebbenden in het binnenland, dat van de groote vraagstukken zelfstandig op de hoogte is en zoowel over voldoende eigen gegevens als over de noodige ambtenaren in algemeenen dienst de beschikking heeft. Alleen dan zal het mogelijk zijn in den gemeenschappelijken arbeid systeem te brengen en voorts onder meer het uitnemende denkbeeld der flying missions, der uitzending met speciale opdrachten tot zijn recht te laten komen. Het voorbeeld van het actieve U.S. Bureau of Foreign and Domestic Commerce is daar om te bewijzen, dat, mits uitnemend voorbereid, in deze richting inderdaad belangrijk en goed werk kan worden verricht ³⁾.

¹⁾ Zie Ec. Stat. Ber. van 12 Sept. l.l. blz. 675.

²⁾ Zie de aanteekening op blz. 933.

³⁾ Enkele der laatste nummers uit den Special Agents Series: No. 106. Banking opportunities in South America. No. 119. Government aid to merchant shipping; study of subsidies, subventions and other forms of State aid in the principal countries of the world; en voorts o.a. een reeks van studies over de mogelijkheid van export van katoenen goederen uit Amerika naar verschillende vreemde landen, waaronder: No. 120. Cotton goods in the East Indies.

Behoorde dit alles tot voor enkele dagen tot de on-
vervulde desiderata, de 5 dezer verschenen Memorie
van Antwoord bracht, in antwoord op een verwijzing
in het Voorloopig Verslag naar de nieuwe Engelsche
regeling, de verblijdende mededeeling, dat ook de
Minister ten volle doordrongen was van de bezwaren
verbonden aan de verdeeling, niet enkel van de econo-
mische voorlichting, maar van de gansche regeerings-
bemoeyenis met den handel, over twee departementen.
Overtuigd, dat teneinde de regeeringsmachine zoo
economisch en doeltreffend mogelijk te doen arbeiden,
naar concentratie behoorde te worden gestreefd, deelde
de Ministers mede met zijnen ambtgenoot van Land-
bouw, Nijverheid en Handel te overwegen „of het
mogelijk zal wezen eene fusie van de afdeling Handel
van laatstgenoemd Departement met de Handelsaf-
deeling van het Departement van Buitenlandsche
Zaken te bewerkstelligen, min of meer in den geest
van de in Engeland gevonden oplossing der bezwaren
verbonden aan de verdeeling van den arbeid over twee
Departementen.”

Ook al vermocht deze mededeeling aan de onwille-
keurige vraag: „waarom eerst thans?”, niet geheel
het zwijgen op te leggen, haar beteekenis werd er niet
geringer om. Vooral niet, waar de mededeeling zich
niet beperkt tot den economischen voorlichtingsdienst
met de bijbehorende organisatie naar binnen, doch
betrekking heeft op de geheele regeeringsbemoeyenis
met den handel, althans voor zoover deze berust bij
de Departementen van Buitenlandsche Zaken en van
Landbouw, Nijverheid en Handel. De gewenschte een-
heid van leiding toch zal aldus een belangrijk breeder
terrein omvatten, breeder ook dan in Engeland; een
flinke stap zal hiermede worden gezet in een rich-
ting ook in dit blad reeds meer dan eens — zie met
name het artikel „Vredesvoorbereiding” op blz. 285
van dezen jaargang — met nadruk bepleit. Mag de
mededeeling van den minister inderdaad in dezen zin
worden opgevat, dan behoeft het wel geen betoog, dat
ook de voor de nieuwe organisatie te kiezen vorm in
een ander daglicht komt. Zelfs zou bij een dergelijken
opzet de al meer gestelde vraag weder kunnen rijzen,
of het niet beter ware het geheel los te maken van de
parlementaire verantwoordelijkheid van beide minis-
ters.

De mededeelingen, vervat in de Memorie van Ant-
woord van 5 December, zijn dus inderdaad van groot
belang en blijven dit, ook al wordt nog slechts van
een gemeenschappelijk „overwegen” gesproken. Im-
mers in het taaleigen onzer staatsstukken, vooral wan-
neer zij uitgaan van het Departement van Buitensland-
sche Zaken, pleegt de openbare mededeeling, dat
zekere zaak in overweging is, te wijzen op een verder
gevorderd stadium en een hooger graad van waar-
schijnlijkheid, dan de gewone spreektaal aan dit woord
verbindt.

Desniettemin brachten reeds den volgenden dag —
6 December — de dagbladen het bericht, dat de vor-
genomen combinatie van beide afdelingen was afge-
sprongen en dat in verband hiermede de voorshands
aangehouden verhuizing van de afd. Handel naar het
nieuwe gebouw aan het Bezuidenhout haar beslag zou
krijgen. Weer een dag later — 7 December — werd
weliswaar de voorgenomen verhuizing bevestigd, doch
overigens het bericht ten halve ontkend. Door de be-
slissing toch inzake de huisvesting — aldus het com-
muniq  — werd omtrent een eventueele reorgani-
satie, waardoor tusschen de afd. Handel en de betrok-
ken afdeling van Buitenlandsche Zaken „nauwer ver-
band” zou worden gelegd, niet gepraejudiceerd.

Daargelaten, dat de continuïteit hier wel eenigszins
zoek schijnt, tast bovendien de buitenstaander thans
vrijwel in het duister. De verhuizing geschiedt. Het
denkbeeld eener feitelijke samensmelting moet dus
van de baan zijn. Wat beteekent dan echter „nauwer
verband”? Blijven beide afdelingen in beginsel ge-
scheiden, dan is de kans uitermate groot, dat er prac-
tisch al heel weinig verandert, dat, wanneer straks,
volgens de Memorie van Antwoord, „zware tijden voor

den Nederlandschen handel na den moeilijken toe-
stand, waarin deze zich thans bevindt, zullen aanbre-
ken en er veel van zal afhangen of de Regeering alles
doet wat mogelijk is om door voorlichting als anders-
zins den handel terzijde te staan”, Buitenlandsche
Zaken en afd. Handel vrijwel op den ouden voet ieder
huns weegs zullen gaan.

Men zal mogen vertrouwen, dat de aanstaande be-
handeling van de begroting in de Kamer op dit punt
de noodige opheldering zal brengen. Voorshands blijft
het na de gemotiveerde afkeuring twee dagen tevoren
door den minister over het geldend stelsel uitgespro-
ken, moeilijk te gelooven, dat het fusie-denkbild
inderdaad gansch van de baan zou zijn. B.

HOOGOSENS EN STAALFABRIEKEN IN NEDERLAND.

De ervaring leert — wij wezen er op in ons artikel:
de economisch-geografische standplaats van hoogovens
en staalfabrieken, in het vorig nummer — dat de
grootte centra van de ijzerertsverwerkende industrie
voor hun ertsbehoefden in hooge mate afhankelijk zijn
van aanvoer van grooten afstand en hun opbloei dan
ook als regel danken aan de aanwezigheid van goed-
koop kolen, waardoor daar ter plaatse de grootindus-
trie gegroeid is, die de voornaamste afnemer is van
ruwijzer en walsproducten. Wij wezen er echter verder
op, dat deze algemeene regel, belangrijk als zij is, niet
voor elk bijzonder geval botweg kan worden toege-
past, maar dat vooral in den lateren tijd hoogovenbe-
drijven zijn ontstaan, die als het ware excentrisch ge-
legen zijn. In dit verband vestigden wij in het bijzon-
der de aandacht op het streven naar de kust, dat de
oprichting van hoogovenwerken aan de kusten van
Duitschland en Frankrijk ten gevolge had. Evenwel,
ook voor deze bedrijven moeten de 3 grondvoorwaarden
a. goedkoop ijzererts, b. goedkoop kooks, c. een goede
markt voor den afzet van de vervaardigde producten,
zoo goed mogelijk vervuld zijn.

Dit is in kort bestek de conclusie van ons boven-
genoemd artikel. Zijn dus reeds de voorwaarden
onderzocht, die de geografisch-economische basis
moeten zijn van de ertsverwerkende ijzerindustrie,
thans willen wij nagaan, in hoeverre de oprichting
van een hoogovenbedrijf met bijbehorende staal- en
walsfabrieken in Nederland met deze voorwaarden
rekening houdt. Wij zullen dan tevens de gelegenheid
hebben de voorwaarden voor het Nederlandsche bedrijf
te vergelijken met die van onze naaste bureu, de Duit-
sche en Belgische groot-ijzerindustrie.

Wij zagen reeds, dat vóór den oorlog ca. 40 pCt. van
de Duitse ruwijzer-productie gewonnen werd uit
geïmporteerd erts¹⁾. Voor het industriegebied van
Rijnland en Westfalen was dit percentage nog zeer
belangrijk grooter. Dit gebied is voor zijn ertsbehoef-
ten afhankelijk van aanvoer, dikwijls van grooten af-
stand. Het Siegerland en het ertsgebied van de Lahn
kunnen slechts een klein gedeelte van de behoeften
dekken. Het industriegebied van Rijnland-Westfalen
zal ook in de toekomst aangewezen zijn op Minette,
maar vooral op buitenlandsche overzeesche ertsen.
België bezit nagenoeg geen eigen erts en verwerkt bij-
na uitsluitend Minette uit Frankrijk en Luxemburg.
Ook Holland zal voor den aanvoer van erts op het
buitenland zijn aangewezen. Evenwel zal het niet nood-
ig zijn hiervoor nieuwe kanalen te openen. Reeds
gingen in 1913 ca. 8.000.000 ton voornamelijk
Spaansch en Zweedsch erts door Holland naar Rijn-
land-Westfalen, slechts 7 pCt. dezer hoeveelheid zou
de behoefte van het geprojecteerde hoogovenbedrijf
bevredigen. Dat het Nederlandsche bedrijf dus geheel
afhankelijk zal zijn van geïmporteerd erts, onder-
scheidt het geenszins van zijn bureu. Ook hun indus-
trie staat en valt met de mogelijkheid van aanvoer
van buitenaf.

Intusschen moet hier toch nog een onderscheid ge-
maakt worden en wel, omdat voor Minette België een

¹⁾ Men zie den staat op pag. 908 van het vorig nummer.

natuurlijk afzetgebied mag worden geacht, al moet dit erts dan ook over de landsgrenzen worden aangevoerd. Nu is de kwaliteit van Minette dusdanig, dat het minder geschikt is voor de vervaardiging van kwaliteitsstaal (Siemens-Martin-staal), dat in het bijzonder voor den scheepsbouw onder keur van Lloyd en Veritas gebruikt wordt. Waar het Nederlandsche bedrijf juist in hoofdzaak de vervaardiging van deze kwaliteit staal beoogt, zal zijn product met het Belgische product in geen directe concurrentie treden. Rijnland-Westfalen daarentegen heeft voor de vervaardiging van Siemens-Martin-staal een groote hoeveelheid van dezelfde erts en noodig, die door het Nederlandsche bedrijf zullen worden gebruikt en ligt ten opzichte van den aanvoer van deze erts zooveel ongunstiger dan Nederland als de vracht bedraagt van Rotterdam (of Emden) naar de verschillende werken in dat industriegebied.

Ook is het in dit verband belangrijk op een andere omstandigheid te wijzen. De Spaansche en Zweedsche erts, welke vóór den oorlog door Rotterdam naar Rijnland-Westfalen werden afgeleverd, waren relatief zeker niet duurder dan de Minette. De Minette zal vóór den oorlog ca. 9 à 11 Mark per ton gekost hebben franco op de Westfaalsche werken. De Zweedsche erts werden in concurrentie met erts van andere herkomst verkocht en deden ca. het dubbele van Minette, dooreengerekend 18 M. à 21 M. per ton. Op deze basis waren zij economischer in het gebruik; betrouwbare becijferingen voeren tot het resultaat, dat een hoogovenwerk in Westfalen meer dan den dubbel prijs van Minette voor Zweedsch erts kan betalen en dan gelijk uitkomt, wat geldelijk resultaat betreft. Onder de omstandigheden, die vóór den oorlog golden, was dan ook voor het Rijnland-Westfaalsche industriegebied het geïmporteerde erts in den regel voordeliger dan het inheemsche (vooral voor kwaliteitsmateriaal) en juist dit erts beoogt de Nederlandsche onderneming voor haar eigen doeleinden te gebruiken. Nu is het natuurlijk mogelijk, dat na den oorlog, zoolang de zeevrachten abnormaal hoog blijven, tijdelijk het overzeesche erts duurder zal zijn, doch waar in het algemeen de ertsmarkt vrij is en niet door monopolies beheerscht wordt, mag men verwachten, dat de normale toestanden zich na den oorlog zullen herstellen.

Wijzen wij nog op een andere zaak. Ofschoon het niet voor de hand ligt hier aan de kust Minette te verwerken, is het toch niet van belang ontbloot er op te wijzen, dat ook Minette aan de Hollandsche kust vermoedelijk zou kunnen worden betrokken voor een prijs, slechts weinig hooger dan de prijs, waarvoor dit erts in Rijnland-Westfalen geleverd kan worden. Indien de doorvoer door België niet kunstmatig wordt bemoeilijkt, ligt Rotterdam ten opzichte van het Minettegebied (met gebruikmaking van de Maas als waterweg) slechts weinig ongunstiger dan Rijnland-Westfalen.

Resumeerende mogen wij dan ook met gerustheid besluiten, dat ten opzichte van de ertslevering een hoogovenbedrijf aan de Hollandsche kust eerder in gunstiger dan in ongunstiger omstandigheden verkeert dan de hoogovens in Rijnland-Westfalen, terwijl ten opzichte van de Belgische industrie er op gewezen is, dat het product, dat daar in overwegende mate vervaardigd wordt, in kwaliteit verschilt van het product, dat het Nederlandsche bedrijf uit overzeesche erts beoogt te fabriceren.

Doch hoe staat het met de kookskolen? Tot voor korten tijd was Nederland geen steenkolenproducerend land. Thans evenwel produceren de mijnen in Zuid-Limburg reeds bijna 3.000.000 ton kolen per jaar, een cijfer, dat gedurende een reeks van jaren zal blijven stijgen. Reeds thans worden ruim 500.000 ton goede kookskolen gewonnen en de toekomstige productie zal steeds meer uit kookskolen bestaan. Groote hoeveelheden goede kookskolen bevinden zich in den Nederlandschen bodem en een aanzienlijke uitbreiding van de productie valt voor een reeks van jaren te verwachten. Intusschen zal Nederland, zelfs indien de

productie, zooals verwacht mag worden, aanzienlijk groeit, toch betrekkelijk arm aan kolen blijven. De nieuwe industrie zit niet op een steenkolenveld, zooals de Belgische en Duitsche industrie en deze omstandigheid is een nadeel in vergelijking met onze bureu. Nu mag er echter wel op gewezen worden, dat Nederland ten opzichte van den aanvoer van steenkolen van buitenaf bijzonder gunstig gelegen is, daar Engelsche en Duitsche kolen elkaar hier in concurrentie ontmoeten. De Limburgsche productie, ofschoon relatief klein, biedt nu bovendien de gelegenheid om van het buitenland onafhankelijk te zijn. De behoeften van het hoogovenbedrijf kunnen met Limburgsche kolen gemakkelijk gedekt worden. De productiekosten van de Limburgsche mijnen waren tot nu toe niet hooger dan de Duitsche en waarschijnlijk lager dan de Belgische; intusschen blijft de vracht van Limburg naar Holland een last, die ten nadeele zal komen van het nieuwe bedrijf. Nadat de Maas gekanaliseerd zal zijn, zal deze last tot zeer bescheiden proporties zijn teruggebracht en rekening houdende met het feit, dat op elke 3 ton kolen 5 ton erts noodig zijn, mogen wij wel zeggen, dat het bedrag, dat de kolen duurder zullen kosten tengevolge van de vracht van Limburg naar Holland, ruimschoots zal worden goedgemaakt door het bedrag, dat de erts goedkooper zullen zijn tengevolge van de besparing van de vracht van Holland naar Westfalen.

Nu is het hier de plaats om een enkel woord te zeggen over de plaats van vestiging, die, zooals bekend, zal worden gekozen aan de Hollandsche kust en niet in Limburg. Het schijnt bij eerste beschouwing voordelen op te leveren de fabrieken in Limburg te bouwen. Men zou dan de kolen in de onmiddellijke nabijheid hebben. Een hoogovenbedrijf in Limburg zou evenwel voor de ertsverzorging van overzee veel ongunstiger liggen en zou dan ook door zijn geografische ligging zijn aangewezen op Minette en feitelijk in nagenoeg dezelfde omstandigheden gaan verkeeren als de Belgische industrie (aangenomen dat de doorvoer van Minette door België naar Holland geen bezwaren zou ontmoeten). Een hoogovenbedrijf in Limburg, met Minette werkende, zou Thomas-ijzer moeten produceren en een onmiddellijke concurrent zijn van de Belgische industrie, terwijl het bovendien onder eenigszins ongunstiger omstandigheden zou werken dan deze (tengevolge van den grooteren afstand van het Minette-gebied). Voor den afzet van de vervaardigde producten ligt Limburg natuurlijk veel ongunstiger dan Holland, waar het verbruik veel aanzienlijker is en o.a. de scheepsbouw geconcentreerd is.

Zoo zijn wij reeds vanzelf komen te spreken over den afzet van de vervaardigde producten. Ook dit onderwerp zullen wij slechts in zeer algemeene trekken behandelen. Een meer in bijzonderheden afdalende behandeling zou vereischen, dat wij kennis droegen van het walsprogram van het nieuwe bedrijf. Zooals vanzelf spreekt zal de vaststelling daarvan echter van tal van omstandigheden afhangen. Eén ding is echter zeker, n.l. dat het nieuwe bedrijf in hoofdzaak beoogt de vervaardiging van zgn. kwaliteitsmateriaal, Siemens-Martin-ijzer, waaraan voor onzen scheepsbouw groote behoefte bestaat. In Nederland zijn de scheepsbouw en de machine- en constructiefabrieken, alsmede tal van andere speciaal-industrieën tot belangrijke ontwikkeling gekomen. Onze geografische ligging en onze historische vaardigheid op het gebied van scheepsbouw zijn de oorzaken geweest, die in ons land aan deze bedrijven een aanzienlijke ontwikkeling hebben gegeven. Wij liggen ingesloten tusschen de grootste industrielanden van de wereld. Onze prachtige waterwegen, onze ligging aan de kust waarborgen ook voor de toekomst een centralisatie van handel en nijverheid op onzen bodem. Niemand betwijfelt of onze industrie is terdege gevestigd, in staat aan de buitenlandsche concurrentie het hoofd te bieden en voorbestemd tot verdere belangrijke uitbreiding. Het nieuwe hoogovenbedrijf vindt zijn afnemers naast de deur. De derde voorwaarde in het aan dit opstel voorafgaande artikel

gesteld, n.l. dat een markt voor den afzet van de vervaardigde producten aanwezig moet zijn, wordt hier vervuld.

Zoo hebben wij dus de geografisch-economische basis voor het nieuwe bedrijf in hoofdzaak onderzocht en zijn wij tot de conclusie gekomen dat deze gezond is.

Een enkel woord zij hier nog aan toegevoegd. Onze beschouwingen hebben ons gevoerd tot het resultaat, dat Nederland de noodzakelijke voorwaarden vereenigt, die voor de vestiging van een hoogovenbedrijf met staal- en walsfabrieken noodig zijn. Het welslagen van een dergelijke onderneming zal echter slechts uit de praktijk kunnen blijken. Theoretische beschouwingen daarover kunnen nooit eenige zekerheid geven. Op theoretische gronden alleen vonden de pioniers onzer industrie indertijd zeker geen gewisheid, dat hun ondernemingen zouden welslagen. Hun ondernemingsdurf was noodig om in de praktijk te bewijzen, dat op Nederlandschen bodem de voorwaarden aanwezig waren voor een bloeiende industrie, die zelfs zonder protectie, zooals in andere landen onmisbaar werd geacht, groot kon worden. En zoo is het ook gesteld met het nieuwe hoogovenbedrijf. Ook dit is niet een zacht gekookt eitje en zij, die er zich voor hebben gespannen, toonen opnieuw in hooge mate ondernemingsdurf.

Wij hebben niet anders willen bereiken dan aan te toonen, dat voor dezen ondernemingsdurf een gezonde basis aanwezig is. Zonder twijfel zal het nieuwe bedrijf met moeilijkheden te kampen hebben. Wij spraken in dit opstel in het geheel niet van de vergevorderde bedrijfsconcentratie bij onze burens, een concentratie die weleens wordt voorgesteld als een ernstige bedreiging voor een nieuw concurrerend bedrijf. Indien echter de basis gezond is en de nieuwe onderneming op den loyalen steun kan rekenen van de belanghebbenden in Nederland (en dat wordt buiten twijfel gesteld door de personen, die aan de zaak deelnemen), dan zal de onderneming er komen ten spijt van mogelijke concurrentie. En dan wordt deze onderneming de sluitsteen van het gebouw, waarop onze Nederlandsche metaalindustrie is opgetrokken. Die industrie is gegroeid tot een omvang, waarop zij behoefte heeft aan een eigen hoogovenbedrijf. De totstandkoming van dit bedrijf is een voorwaarde voor haar verdere uitbreiding.

Tenslotte nog een woord over het tijdstip, waarop tot de oprichting dezer nieuwe onderneming besloten werd. Twee opmerkingen werden hierover wel vernomen. De eerste is dat het initiatief tot de oprichting genomen werd onder den druk van de oorlogstoestanden en dat dus de overwegingen, die tot dit besluit geleid hebben, niet meer zullen gelden, als eenmaal de vrede is weergekeerd. De tweede opmerking is, dat de bouw van de fabrieken bijzonder duur zal zijn tengevolge van de hooge prijzen, die nog lang na den oorlog voor allerhand bouw materiaal en voor machinedeelen zullen blijven gelden. Wat de eerste opmerking betreft, zij erkent inderdaad de volkomen afhankelijkheid van het buitenland voor ijzer materiaal, zooals die in deze tijden gebleken is, de stappen tot oprichting der nieuwe onderneming wel verhaast zal hebben, ofschoon reeds vóór den oorlog de hoogovenplannen misschien een krachtige impuls geweest om tot de oprichting te besluiten, ontkend moet worden, dat bij de beoordeeling van de bestaansmogelijkheid dezer onderneming rekening wordt gehouden met de abnormale toestanden van het oogenblik. De nieuwe onderneming is geen uiting van eng nationalisme en rekent voor haar ontwikkeling geenszins op tegen concurrentie afgesloten afzetgebieden, doch is integendeel het product van het steeds meer veldwinnend bewustzijn, dat wij de arbeidsmogelijkheden, welke ons land oplevert, tot ontwikkeling moeten brengen.

Wat de tweede opmerking betreft, wordt niet ontkend, dat de bouwkosten der fabrieken hooger zullen uitvallen dan dat voor den oorlog het geval zou zijn

geweest. Maar onze Zuidelijke burens staan er niet beter voor. Niemand behoeft zich illusies te maken over hetgeen er van de Belgische industrie in deze jaren overblijft. De Belgische hoogovens en ijzerfabrieken (ook ettelijke Fransche) worden, practisch gesproken, gedomonteerd en zullen na den oorlog van meet af aan moeten worden opgebouwd. Wat de Duitsche fabrieken betreft, de vernieuwingen, welke na den oorlog noodig zullen zijn om de abnormale slijtage van deze jaren te herstellen, zullen ook daar de bouwrekening aanzienlijk doen stijgen. Insteede dan ook van het oogenblik voor de oprichting uit dit oogpunt ongunstig te achten, zijn wij van oordeel, dat hoe eerder de fabrieken in werking zijn, hoe beter dat zijn zal. Na den oorlog zal er heel wat werk aan den winkel zijn om het vernielde te herstellen en mochten de Nederlandsche hoogovens en staalfabrieken daar nog hun deel van kunnen krijgen, dan zullen de financieele baten niet uitblijven.

Eindelijk wij thans. In het voorgaande hebben wij ons uitsluitend bepaald tot de vraag, of de nieuwe onderneming „op zichzelf” beschouwd bestaansrecht heeft. De groote gevolgen, die een bloeiende ijzerverwerkende industrie voor ons land en onze koloniën kan hebben, hebben wij niet onderzocht. Wat dat betreft zij hier alleen gewezen op de talrijke nevenbedrijven, die er uit voort zullen komen, zooals daar o.a. zijn: de cementfabricatie en de krachtige uitbreiding van de ijzerverwerkende industrieën in hare talloze vertakkingen, die daardoor mogelijk wordt; verder op de wisselwerking, die ontstaan zal tusschen het bedrijf aan de kust en de opkomende bedrijvigheid in Limburg. Volstrekt niet uitgesloten moet het worden geacht dat ook in Limburg een hoogoven-industrie zal kunnen opbloeien, indien de transportmiddelen, die de Limburgsche route naar de kust brengen, met eene beladene retourvracht kunnen krijgen. Ook voor de Nederlandsche havens is de vestiging van het bedrijf, dat zelfs met den geprojecteerden bescheiden omvang ca. 1.000.000 ton producten zal aan- en afvoeren, geen onverschillige zaak.

In het kort, de hoogovenonderneming is geen ding op zichzelf, maar de totstandkoming ervan zal tengevolge hebben, dat, zooals een medewerker in het Polytechnisch Weekblad het uitdrukt, in de toekomst alle vragen, in verband staande met de ijzerproductie, van binnen uit bekeken zullen worden, waardoor mogelijkheden dichtbij worden gezien, die kort geleden nog veraf leken.

30 November 1917.

K.

GOUD, CREDIET EN DISTRIBUTIEKOSTEN.

Het nummer van 28 November l.l. bevatte onder bovenstaande titel een bijdrage, waarin ik in algemeene bewoordingen een overzicht gaf van een aantal middelen, welke wellicht zouden kunnen strekken tot het uitvoeren, direct en indirect, van een druk op het prijsniveau, een vraag thans door de ontzaglijke stijging der distributiekosten opnieuw en op klemmende wijze aan de orde gesteld. Ik beperkte mij hierbij tot de middelen op het gebied van het geld en credietwezen en liggend binnen bereid van Regeering en Centrale Bank. Met name stelde ik de vraag, of niet de onmiskenbare verzwakking onzer valuta opzichtsens die der neutrale landen, leiden moest tot een minder vrijgeveige goud- en credietpolitiek.

Tegen deze beschouwingen zijn van enkele zijden bezwaren ingebracht. Opgemerkt is, dat het onjuist is-zich te beroepen op de hier ter beurze genoteerde wisselkoersen op de overige neutrale landen. Immers gelden ten opzichte van landen als Zwitserland, Noorwegen en Spanje deze koersen slechts voor de buitenlandsche arbitrage, niet voor den Nederlandschen importeur, die tengevolge van door de Nederlandsche bank getroffen maatregelen zijn betalingen in die landen tegen de normale pariteit, of omstreeks, kan bewerkstelligen. Mr. J. Westerman Holstijn, die deze opmerkingen in het laatste nummer van In- en Uitvoer maakt, voegt hieraan toe, dat dus op de prijs,

te betalen voor goederen uit die landen, een versterking onzer valuta van geen beteekenis zou zijn.

Ik meen niet, dat dit feit, dat, wat Noorwegen betreft, mij en, naar ik geloof, toen ik mijn artikel schreef, meerderen onbekend was, in mijn redeneering verandering brengt. Onze betalingsbalans is met de genoemde landen voor het meerendeel tot een minimum ingekrompen. Enkele millioenen gouds zijn in staat voor maanden tegoe te scheppen, waarop kan worden getrokken. Dat de Nederlandsche Bank hiervoor haar tusschenkomst heeft verleend, is een van de vele daden, waarvoor zij zich in deze tijden den Nederlandschen handel tot dank heeft verplicht. Wanneer evenwel de vraag wordt gesteld, of inderdaad onze valuta op een lager niveau staat dan die der genoemde landen, Denemarken, Spanje en Japan inclusief, dan zijn, houdt men de proporties in het oog, deze détailregelingen van geen beteekenis. Beslissend is in dat geval de verhouding van de wisselkoersen van ons land en de overige genoemde landen op die centra — Londen, Berlijn, New York — waarmede het leeuwendeel der buitenlandsche transacties plaats vindt. Neemt men deze koersen, wier onderlinge verhouding zich geheel in de door den schrijver gewraakte directe wisselkoersen van ons land op de genoemde neutrale landen weerspiegelt, dan is reeds sedert een aantal maanden de verzwakking onzer valuta niet te ontkennen. Natuurlijk zijn onder de huidige omstandigheden voortdurend schommelingen, zelfs, zoals de laatste dagen ons weder leeren, belangrijke schommelingen te constateeren. Het feit zelf verandert echter vooralsnog niet. Met andere woorden: Was onze regeering heden in de gelukkige omstandigheid in de Vereenigde Staten voor f 100.000.000 graan te kunnen inslaan, dan zou zij, zonder dat eenige centrale bank hieraan iets kan doen, moeten toezien, dat naar den huidige koers van Zweden op New York, Zweden voor dezelfde hoeveelheid met een bedrag van ruim f 80.000.000 kon volstaan. En niet anders naar den anderen kant: De basis, waarop Zweden in het vrije verkeer aankoopt in Duitschland doet, en die bij te sluiten handelsovereenkomsten uiteraard een der beslissende momenten vormt, is doorlopend ongeveer 20 pCt., nu eens meer dan minder, gunstiger geweest dan voor ons land. Dit is tegelijk de sociale kant van het valutavraagstuk, in mijn oog verreweg de belangrijkste.

Aan zijn mededeelingen omtrent de goudtransacties met Zwitserland, Spanje en Noorwegen gesloten, voegt de schrijver toe: „Het is dan ook geheel onjuist, hetgeen Prof. Bruins beweert, dat het Zweedsche voorbeeld van goudweigeren door andere neutralen te „genover ons zou gevolgd worden.” Tegen deze wijze van weergeven moet ik ernstig bezwaar maken. Wat ik schreef was, dat „vrijwel alle neutrale landen, zelfs „bij procentsgewijs veel geringer goudstijging, min, of „meer dezen (d.i. den Zwedschen) weg zijn opge„gaan.” Voor zoover ik weet, is dit juist. Spanje heeft, volgens de berichten, het Amerikaansche goud slechts met een belangrijk disagio aanvaard, Denemarken en Noorwegen hebben, ook al zijn van tijd tot tijd bedragen geaccepteerd, over het geheel, volgens de berichten, tegenover het buitenlandsche goud een sterk afwerende houding aangenomen. De weekstaten der Deensche en Noorsche bank geven aan deze meening krachtigen steun. De goudvoorraad van beide landen toch vertoont in de laatste maanden slechts geringe wijzigingen, terwijl die van de Nederlandsche Bank sinds Juni nog met 100 millioen steeg, een en ander bij zwakker wisselkoersen.

Mr. Holstijn brengt voorts het belangrijk bericht, dat thans van Zweden een voorstel ontvangen zou zijn, waarbij dit land een aanzienlijk bedrag aan goud wil accepteren, zulks tegen den ouden goudprijs. Inderdaad is dit een bericht van groote beteekenis. Intusschen drukt de schrijver zich eenigszins voorzichtig uit. De goudaanvoer is slechts „een onderdeel” van het voorstel. Misschien dus, dat de overige deelen van het voorstel van dien aard zijn, dat de leiders der

Zweedsche rijksbank, die, al is deze een staatsinstelling, zich als uitnemende kooplieden hebben doen kennen, voor ditmaal op het punt van de goudaanvaarding hebben toegegeven. Intusschen zou het op zichzelf een resultaat van beteekenis zijn, indien in het vervolg ook chèque-Zweden tegen goudpariteit bij de Ned. bank verkregen kan worden.

De lezer zal het mij vergeven, dat ik met deze beschouwingen Mr. Holstijn gevolgd ben op een gebied, dat ik met opzet in mijn artikel vermeden heb. Hoofdzak was de algemeene stand onzer valuta en de consequenties, die daaruit ten opzichte onzer goud- en credietpolitiek zouden kunnen voortvloeien.

Wat de goudpolitiek betreft is sedertdien op 6 dezer een zeer belangrijke uiteenzetting verschenen in de Memorie van Antwoord van den Minister van Financiën, nopens hoofdstuk VIIb der staatsbegroting. Minister Treub motiveert in den breede, waarom hij de gevoerde goudpolitiek de minst slechte acht, die onder de gegeven omstandigheden kon worden gevoerd. Overgang tot het Zweedsche stelsel — weigering van goud door de circulatiebank, benevens goudinvoerverbod en afschaffing van het recht tot vrije goudaanmuntning — zou slechts in den uitersten nood geraden kunnen zijn. De prijs, waarvoor men bij de daar gevolgde goudpolitiek de tegentendenz tegen binnenlandsche prijsstijging koopt, is voor een land als Nederland met zijn zeer ontwikkelde internationale handelsrelaties zóó groot, dat hij voorshands zeker nog te hoog zou zijn.

De vraag mag worden gesteld: staan wij, wat onze goudpolitiek betreft inderdaad voor het door den minister gestelde dilemma: of het tot dusver geldende stelsel of het gansche apparaat der Zweedsche maatregelen? Zoo lang onze valuta, als in de laatste maanden, blijft beneden het niveau der overige neutrale landen, zou ik dit willen betwijfelen. Immers zoo lang is goudinvoer slechts te verwachten uit de oorlogvoerende landen, in de eerste plaats Engeland en Duitschland met Oostenrijk. De groote transacties met deze landen geschieden reeds thans in hoofdzaak door of met medeweten van de overheid en spoedig zal de N. U. M. hierin nog meer centralisatie brengen. In toenemende mate zal dus zoowel de goud- als de ten nauwste er mede samenhangende credietpolitiek vanuit een centraal punt geregeld worden en zal het mogelijk zijn ten opzichte van beide — waarbij ik herhaal, dat de credietpolitiek van veel grooter beteekenis is — een zoodanig standpunt in te nemen, als mede door het algemeen belang onzer valuta wordt voorgeschreven. Mocht dit er toe leiden, dat onze valuta zich allengs weder gaat verheffen tot zelfs boven het niveau der overige neutrale landen, eerst dan zou, wilde men nog verder gaan, het Zweedsche voorbeeld in al zijn consequenties moeten worden gevolgd. Zoover zou ik echter allerminst willen gaan. Gelukt het ons, onze valuta weder te brengen tot aan de grens, waarop goudinvoer uit de meerderheid der neutrale landen langzamerhand rekening zou kunnen gaan geven, dan is voorshands reeds voldoende bereikt. Dit te bereiken schijnt mij echter in hooge mate wenschelijk en mocht hiervoor een goudinvoerverbod met mogelijkheid van ontheffing of, wil men zulks liever, een speciale vergunning tot goudinvoer noodig zijn, dan zou ik hiertegen niet willen opzien.

Voorts nog een enkel woord over de vraag, dien ik in den aanvang van mijn vorig artikel aanroerde, n.l. of niet direct door vermindering van het circulerend ruilmiddel een druk op de prijzen zou kunnen worden uitgeoefend. Zoodanige vermindering zou — het is reeds eerder opgemerkt — slechts kunnen worden gevonden, doordat de staat een deel van den goudvoorraad overnam. Het denkbeeld noemend, voegde ik er evenwel dadelijk bij, dat, wat overigens van het middel moge zijn, bovendien de vraag open blijft, of een zoo belangrijke vermindering der biljettencirculatie, onder de huidige omstandigheden practisch wel dooryvoerbaar zou zijn. Nu ook omtrent dit punt

van verschillende zijden het een en ander is opgemerkt, wil ik er gaarne nog een weinig nader op ingaan. Inderdaad is het voor de hand liggend gevaar, dat wat bij een dergelijke operatie aan circulerend ruilmiddel uit het verkeer werd genomen, langs anderen weg, door verhooging der disconto's en beleeningen bij de Nederlandsche Bank, weder aan den omloop zou worden toegevoegd. Of dit gevaar bestaat, hangt nauw samen met den rentestand voor kort crediet op de open markt. Zooals deze de laatste weken is, zou inderdaad het gevaar groot zijn, dat bij den rentevoet der bank de aanzwelling der credieten, die reeds bezig is zich af te teekenen, naar verhouding zou toenemen. De toestanden zijn echter ook anders geweest. In verschillende tijdperken gedurende den oorlog is het écart tusschen bank- en marktrente grooter geweest dan ooit tevoren en zulke tijden kunnen weerkeren. Verhoogde dan bovendien de Nederlandsche bank haar thans $4\frac{1}{2}$ pCt. beloopen rentevoet, dan is het de vraag, of niet met succes een druk op de hoeveelheid circulerend ruilmiddel kan worden uitgeoefend. Ook in dit opzicht heeft de Zweedsche rijksbank, die, welke bezwaren men ook tegen de door haar gevoerde politiek moge hebben, in ieder geval niet aan het verwijt bloot staat niet consequent in de eenmaal gekozen richting te zijn voortgegaan, het voorbeeld gegeven. 26 September j.l. toch heeft zij haar disconto tot 6 pCt. verhoogd en zoeven komt het bericht, dat een verdere verhooging, thans tot 7 pCt., een feit geworden is. Intusschen, wat van dit alles zij, het denkbeeld den staat een deel van den goudvoorraad te doen overnemen, heeft nog andere zijden, die mij, ook wanneer resultaat niet uitgesloten ware, huiverig zouden maken, het voorstel er toe te doen, waarbij komt, dat, indien dit tot een disconto verhoogen van moeten leiden als de jongste Zweedsche, het zeer de vraag is of het resultaat niet te duur zou zijn gekocht. In beginsel kan overigens de invloed, die van een verminderde circulatie op het prijsniveau zou uitgaan, bezwaarlijk worden ontkend. De werking is uiteraard een geleidelijke. De muntgeschiedenis kent echter tal van voorbeelden, waaronder de periode in Britsch-Indië van 1893—1898 welhaast een klassieke plaats inneemt, welke duidelijk doen zien, wat langs den weg van systematisch „starving the circulation” niet alleen wat betreft het prijsniveau, maar zelfs opzichts den stand der wisselkoersen kan worden bereikt. Met een beroep op de „abnormale tijdsomstandigheden” kan deze tendenz niet worden teniet gedaan, gelijk in het algemeen het aantal economische wetten, door de oorlogsomstandigheden buiten werking gesteld, heel wat geringer is als wel eens werd vermeend.

Ten slotte mag ik er evenwel nogmaals op wijzen, dat alle hierboven genoemde maatregelen, wil men, slechts lapmiddelen zijn. De hoofdzaak van het gestegen prijsniveau ligt, als ieder weet, bij de goederen en niet bij het geld. In hoeverre, al is de hoofdoorzaak, de schaarschte, natuurlijk niet weg te nemen, niettemin ook in deze richting van overheidswege invloed kan worden geoefend, is een vraag, die ons voeren zou in den strijd over de grondslagen, waarop het distributiestelsel moet worden opgebouwd en voorts op belastinggebied. Vragen, zeker niet minder belangrijk en in hun gevolgen allicht zelfs belangrijker dan die, welke in mijn artikel werden aangevoerd. Van een bespreking dezer vragen mag ik mij echter onthouden.

B.

HET „STANDARDSHIP”.

Een medewerker schrijft ons:

Nadat tengevolge van den oorlog de verliezen aan schepen zeer aanzienlijk zijn geworden, terwijl de behoefte aan scheepsruimte, niet alleen voor het transport van troepen en ammunitie, doch ook voor het vervoer van levensmiddelen en grondstoffen voor de industrie in de Entente-landen, hoe langer hoe grooter werd, zijn door de Engelsche en Amerikaansche regeeringen maatregelen beraamd om in het gebrek

aan scheepsruimte te voorzien, door den zoo snel mogelijken aanbouw van groote en kleinere vrachtschepen voor de groote vaart.

Hoewel het algemeen bekend is, dat tot den aanbouw dezer standardships is besloten, zijn slechts weinige bijzonderheden bekend geworden. Wel doen allerlei geruchten de ronde. In Amerika zou men werven dusdanig hebben ingericht, dat iedere 6 weken een 8000-tonner te water zoude kunnen worden gelaten — in Engeland zouden alle werven met den aanbouw van zulke schepen bezig zijn en de productie zoude spoedig grooter zijn, dan het verlies door de duikbooten veroorzaakt. Dit alles zal wel overdreven zijn.

Maar wat wel gebleken is uit mededeelingen, gepubliceerd in vakbladen, is, dat de standardschepen in verschillende klassen gebouwd worden. Klasse A is een 8000-tonner van het eendek-type, terwijl klasse B even groot is, doch van een tusschendeck is voorzien. Het eerste type is bij uitstek geschikt voor het vervoer van massale artikelen, zooals graan, kolen, hout, katoen, fosphaat en ertsen, terwijl het B.-type beter past voor stukgoederen en ladingen in vaten verpakt.

Een type C is een boot van 5000 en type D een van 3000 ton draagvermogen. Op al deze schepen is de grootst mogelijke zorg besteed aan de inrichtingen voor eene vlugge behandeling van de lading. De ruimten zijn zoo geconstrueerd, dat geene balken of stutten aan de er in neer te vieren losbakken of grippers in den weg staan — de luiken zijn groot en een dubbel stel masten, laadboomen en winches maakt, dat op het geheele schip voortdurend aan beide zijden kan worden geladen of gelost.

† De machines, alle in ieder type naar hetzelfde model gebouwd, geven eene behoorlijke snelheid, waarover wij echter geene juiste gegevens hebben kunnen vinden. (Misschien zijn de Duitsche duikbootkapiteins, die reeds eenige der nieuwe schepen tot zinken brachten, in staat nauwkeurige mededeelingen dienaangaande te doen!).

Het volkslogies heeft de bijzondere aandacht der Britsche regeering gehad. Sedert jaren zijn de Engelsche matroos en stoker, geleid door hun Unions, trachtende de toestanden voor het volk op de koopvaardijvloot te verbeteren — en niet zonder succes is hunne actie geweest. Begrijpelijk is het, dat de tegenwoordige Engelsche regeering, in de huidige omstandigheden de zorg voor het volk misschien wat overdreven heeft. Het logies is van veel ruimer afmeting, dan door de wet als minima zijn aangegeven, terwijl een speciaal vertrek als eetkamer voor het volk is ingericht. Dit is eene groote verbetering, vergeleken bij den tot nu toe bestaanden toestand, waar in het volkslogies een eettafel stond.

† Het spreekt van zelf, dat de bouw van deze stoomschepen, volgens vaste modellen, het eene schip voor en het andere na geheel hetzelfde, sneller kan gaan dan de constructie van booten van verschillende maat en ontworpen naar de inzichten van particulieren. Immers geen tijd gaat meer verloren met het maken van teekeningen — met passen en meten — met het maken van modellen voor gietstukken en het schijnt, dat men er werkelijk in geslaagd is de 8000-tonners geheel gereed te maken in iets meer dan 5 maanden — terwijl men verwacht de volgende schepen in 4 à 4½ maand te voltooien. In Augustus 1917 heeft het eerste Standardship, type A, haar proeftocht gedaan — met voornaam gezelschap aan boord. — Sir Joseph Maclay, de controller of shipping, was zelf aanwezig in gezelschap van de ingenieurs der classificatiebureaux en van een vertegenwoordiger der Union van matrozen en stokers.

† Het schijnt intusschen, dat de eerste reis niet zeer voorspoedig is geweest, want de Duitsche marinestaf heeft medegedeeld, dat deze eerste Standardboot met eene lading kolen bij Malta in den grond gekoörd is.

De productie van het Vereenigd Koninkrijk vóór den oorlog wordt geschat op plm. 2.000.000 ton per jaar. In 1915 werd gebouwd 688.000 ton, in 1916 slechts 538.000 ton. Zoo kon het niet langer gaan

en maatregelen werden genomen om de productie der werven weder te vergrooten, door arbeiders uit het leger beschikbaar te stellen en door voldoende materieel aan de scheepswerven te doen leveren. In de eerste 6 maanden van 1917 werden reeds 484.000 ton gebouwd, terwijl men verwacht in de 2de helft van dit jaar 1.100.000 ton gereed te krijgen. Hoeveel zal daarvan Standard-tonnage zijn?

De Standardschepen worden voor rekening van het Britsche Gouvernement gebouwd en geëxploiteerd. Dat zij na afloop van den oorlog aan particuliere maatschappijen zullen worden overgedragen is zeer waarschijnlijk, maar wanneer en tot welke prijzen dit zal geschieden is nog niet vastgesteld.

ANNULATIE DER RUSSISCHE STAATSSCHULD?

„De Russische maximalistische regering weigert, de staatsschuld tegenover buitenlandsche houders van schuldbrieven te erkennen en staakt alle rentebetaling naar het buitenland.” Zoo ongeveer luidde een telegram van de „Daily Telegraph”, dat hier te lande in de dagbladen van Zaterdagochtend j.l. zijn weg naar het publiek vond. En, zeer begrijpelijk, bij het groote belang, dat men hier bij Russische staatsfondsen en door den staat gegarandeerde spoorwegobligatiën heeft (de schattingen varieeren in kapitaal tusschen 1 en 1½ milliard, in rente per jaar tusschen 60 en 70 miljoen gulden), allerwege grooten schrik veroorzaakte. Doch op het moment, dat wij dit schrijven, is sedert kort de tegenspraak van dit schrikbericht hier te lande aangekomen en hoewel noch van de oorspronkelijke tijding, noch van het démenti op dit oogenblik de mérites reeds geheel vaststaan, kunnen wij de aangellegenheid toch beschouwen in het aangename besef, dat de annulatie der Russische Staatsschuld voorshands mag worden beschouwd als de herinnering aan een boozen droom, en deze financieele calamiteit, voor ons land als voor zooveel andere, tot dusver is uitgebleven. Doch desniettemin kan het zijn nut hebben, de verschillende naar aanleiding van het eerste bericht gehoude persbeschouwingen, welke voor een groot deel het oordeel van vooraanstaande mannen uit financieele kringen weergeven, in het kort te resumeeren. Het is n.l. een onmiskenbaar feit, dat de Russische staatsschuld toch nog langen tijd een question brûlante zal moeten blijven, daar deze op zoo abnormale wijze is aangegroeid, dat zij buiten eenige verhouding tot de draagkracht van het land is komen te staan. Deze buitengewone aanwas moge blijken uit de onderstaande cijfers, die de grootte der staatsschuld weergeven in de jaren:

1875	3.235.254.000 Rb. (credietbiljetten inbegrepen)
1909	9.055.000.000 Rb.
1914	8.809.539.729 Rb. (1 Januari).
1916	23.134.999.872 Rb. (31 December).

Daarenboven staan nog verschillende bedragen uit aan schatkistbiljetten, die tijdens dezen oorlog, zoowel in Frankrijk als Engeland, in Amerika als in Japan, plaatsing hebben gevonden.

De jaarlijksche dienst der staatsschuld eischte aan interest, aflossing en onkosten in:

1911	407.000.000 Rb.
1912	404.500.000 Rb.
1913	403.000.000 Rb.
1914	403.000.000 Rb.
1915	440.000.000 Rb.
1916	670.000.000 Rb.
1917	1160.000.000 Rb.

terwijl de jaarlijksche saldo's der staathuishouding in diezelfde jaren bedroegen (overschot: +, deficit: —)

1911	+ 415.700.000 Rb.
1912	+ 384.000.000 Rb.
1913	+ 323.000.000 Rb.
1914	+ 198.000.000 Rb.
1915	— 42.000.000 Rb.
1916	— 154.000.000 Rb.

zoodat wel met groote kans op juistheid mag worden aangenomen, dat de oorlog, die bijv. de afschaffing

van het alcoholmonopolie bracht, hetwelk gemiddeld per jaar een opbrengst van 600 miljoen Rb. liet, dat cijfer nog voor langen tijd allerongunstigst zal beïnvloeden.

Zoo het bij een dergelijken treurigen financiële toestand ooit gelukken zal, om den wagen weder in het spoor te brengen, zal dit noodzakelijkerwijs alleen kunnen geschieden door samenwerking van alle belanghebbenden. Wanneer men bedenkt, dat Rusland in normale jaren slechts met behulp van het buitenland, voor een zeer belangrijk deel Frankrijk, aan de eischen, welke de dienst der staatsschuld stelde, heeft kunnen voldoen en den financiële achteruitgang van alle oorlogvoerenden beschouwt, dan moet zich wel het besef opdringen, dat een regeling moet worden gevonden om Rusland in staat te stellen, zijne staatsschuld te handhaven en dat een dergelijke regeling geweldige opofferingen zal eischen, komt ons zeer waarschijnlijk voor.

Nu zijn er twee lichtpunten in deze aangelegenheid. Ten eerste hebben alle thans oorlogvoerende groote mogendheden zeer aanzienlijke belangen bij de Russische staatsschuld. Het belang van Frankrijk wordt geschat op 24 milliard, dat van Engeland op 12 à 14 milliard, dat van Amerika op 8 à 10 milliard. Duitsland's belang is minder groot, eerstens doordien de Deutsche Rijksbank in 1878 op aandringen van Bismarck besloot, geen beleeningen op Russische fondsen te sluiten (al werd van dit besluit later afgeweken), ten tweede doordien een deel van Duitsland's bezit aan Russische staatsfondsen en spoorwegprioriteiten tijdens den oorlog naar het neutrale buitenland verhuisde, doch in ieder geval altijd nog belangrijk genoeg (vermoedelijk belooft het ca. 2 milliard) om niet te worden verwaarloosd. Het kan derhalve wel niet uitblijven, of de kwestie der Russische staatsschuld zal er zeker een zijn, die bij de vredesonderhandelingen ter sprake zal komen en kans heeft te worden geregeld.

Doch dit alles geldt vermoedelijk slechts ingeval Rusland als staat blijft bestaan en niet in verschillende deelen uiteenvalt, zooals veelal wordt gevreesd. Alsdan wordt de toestand veel moeilijker en is er voorshands geen pijl te trekken op de moeilijkheden die zich kunnen voordoen.

Het tweede lichtpunt, dat wij hierboven bedoelden, is gelegen in de positie van het Russische Rijk als groote graanproducent en -exporteur. Gewaagd lijkt het niet, te voorspellen, dat Rusland een zeer goede kans heeft om betrekkelijk spoedig na den oorlog, indien tenminste weder eenigszins ordelijke toestanden intreden, zijn handelsbalans zooals die in de oorlogsjaren was, in gunstigen zin te wijzigen. Een aanwijzing in die richting wordt gegeven door de saldo's dier balans in de laatste jaren, welke van 1900 tot 1914 steeds exportsaldo's waren. Hieronder vinde men die saldo's voor de 10 aan het oorlogsjaar 1914 voorafgaande jaren, daarna de importsaldo's gedurende de oorlogsjaren 1914/1916:

Exportsaldo's:	
1904 351.282.000 Rb.
1905 442.238.000 Rb.
1906 294.196.000 Rb.
1907 205.645.000 Rb.
1908 85.591.000 Rb.
1909 521.339.000 Rb.
1910 362.900.000 Rb.
1911 486.700.000 Rb.
1912 392.531.000 Rb.
1913 146.100.000 Rb.

Importsaldo's:	
1914 141.900.000 Rb.
1915 716.800.000 Rb.
1916 2.175.000.000 Rb.

Ten slotte drukken wij hieronder af de koersen der ter Amsterdamsche beurze in de dagen van de ontvangst van bericht en tegenbericht verhandelde Russische staatsfondsen en door den Russischen Staat gegarandeerde spoorwegobligatiën. De eerste kolom der noteringen geeft weer den koers van 7 December of,

voor zoover dien dag geen handel plaats vond, den laatst voorafgaanden koers.

		7 Dec.	8 Dec.	10 Dec.
Staatsleening kl. stukken..	1906 5 0/0	48	—	40
„ „ gr. „	1906 5 0/0	52	47 1/2	50
Oblig. Iwangorod Dombrowa	1881 4 1/2 0/0	44	—	39 3/4
„ Gr. Russ. Spoorw.-Mij.	1888 4 0/0	44 1/4	—	34 1/2
„ „ „	1890 4 0/0	36 1/4	—	34 1/2
„ „ „	1898 4 0/0	45 1/2	—	36
„ (Nicolai Spwg.) 1867/1869	4 0/0	41 3/8	—	38
„ (Geconsolideerde) ..	1880 4 0/0	45	38	36
„ „	1880 4 0/0	45 5/8	37 11/16	38
„ (Zuidwest)	1885 4 0/0	40 5/4	39 3/8	32 1/2
„ „	1885 4 0/0	43 1/2	41	37 1/2
„ (Kursk Chark. Azow)	1888 4 0/0	40	36	—
„ „ „	1889 4 0/0	42 3/4	—	35
„ bij Rothschild & Co.	1889 4 0/0	45 1/2	37 1/4	38 3/8
„ bij Hope & Co. 1889/1890	4 0/0	45 1/2	39	38 7/8
„ bij Rothschild 4e Uitg.	1890 4 0/0	42	—	36
Warschau-Weenen Spw.-Mij.	1899 4 0/0	38	35	—
Oblig. Rothschild 3e Serie..	1891 4 0/0	43	—	36
„ „ 5e Emiss. 1893	4 0/0	42	—	36
„ „ 6e „kl.st. 1894	4 0/0	43 1/2	38 1/2	36 3/4
„ „ 6e „gr. „ 1894	4 0/0	45 1/4	37 1/2	37
„ (Donetz Spoorweg) ..	1894 4 0/0	39 1/2	39	—
„ Binnenlandsche	1894 4 0/0	40	—	30
„ (Orel Vitebsk)	1894 4 0/0	40	—	35 1/2
„ (Mosk. Jarosl. Arch.)	1897 4 0/0	37	—	35
„ (Transcaucas. Spwg.)	1902 4 0/0	39	—	30
„ (Gr. Russ. Spwg.mij.)	1880 3 0/0	35	—	30 1/2
Goudleening	1889 3 0/0	31 3/4	—	25

Hierbij valt op te merken dat, indien de daling op 8 dezer binnen de grenzen bleef, welke men als uitwerking van de tijding meende te moeten verwachten, dit toe te schrijven is aan het feit, dat Zaterdag jl. het bericht nog niet in de provincie was doorgedrongen. Heden waren dan ook veel omvangrijker verkooporders uit de provincie aan de markt, doch te verkeer was alhier reeds de tegenspraak bekend, zoodat de koersverlagingen, door elkaar genomen, niet zoo belangrijk zijn geweest als de portée van het annulatiebericht oorspronkelijk had doen vermoeden.

De hierboven genoemde cijfers over de oorlogsjaren berusten grootendeels op ramingen.

Amsterdam, 10 December 1917.

v. G.

AANTEKENINGEN.

Ondernemingen en werknemers vallende onder collectieve arbeidsovereenkomsten. — De November-aflevering van het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek bevat een artikel, dat ons leert hoeveel ondernemingen en werknemers op 1 Januari 1917 door een collectieve arbeidsovereenkomst gebonden waren, of, voor zoover de werknemers betreft, alhoewel er niet door gebonden, er krachtens hare bepalingen toch onder vielen. Het laatst waren cijfers over den toestand zes jaar te voren gepubliceerd. Bij 81 van de 87 toen bestaande collectieve arbeidsovereenkomsten waren 1126 ondernemingen betrokken en bij 77 contracten 23.002 arbeiders. Blijkens de thans verschenen statistiek was het aantal c. a.'s toegenomen tot 807 op 1 Januari 1917; 7132 ondernemingen waren door, in totaal, 798 c. a.'s gebonden (in tal van gevallen zijn meer ondernemingen door één c. a. gebonden, terwijl het ook voorkomt, dat één onderneming meer dan één c. a. geteekend heeft), en 83.119 werknemers vielen onder de bepalingen van 767 c. a.'s. Deze cijfers zijn slechts bij benadering juist en als minima te beschouwen, want omtrent een aantal contracten zijn geen of onvolledige gegevens ontvangen, terwijl in de cijfers evenmin opgenomen zijn de werknemers op wie de bepalingen eener c. a. werden toegepast, ofschoon dit niet bedongen was. En zouden de patroons, ook al zijn zij daartoe niet krachtens de c. a. verplicht, niet bijna altijd hun ongeorganiseerde arbeiders laten werken onder dezelfde voorwaarden als de georganiseerde, met wie ze een contract hebben? Blijkens de door een aantal werkgevers ongevraagd gedane mededeelingen, profiteerden

op die manier 15.303 arbeiders van de bepalingen eener c. a. Aangenomen mag worden, dat er bovendien nog een aantal patroons zijn, die in 't geheel geen contract sloten, maar hun arbeiders toch lieten werken onder dezelfde condities als andere werkgevers, die wel een c. a. teekenden. Omtrent het aantal dezer patroons en hun arbeiders is niets bekend.

Wij laten hieronder een staatje volgen, waaruit blijkt hoe de c. a.'s over de verschillende bedrijfspgroepen verspreid zijn. Men kan dan zien waar de toeneming het sterkste was. De tusschen haakjes geplaatste cijfers duiden aan, voor hoeveel collectieve arbeidsovereenkomsten de afgedrukte gegevens bekend waren, zoo dit niet voor alle het geval is.

Bedrijfs- groepen.	1 Jan. 1911.			1 Jan. 1917.		
	Coll. arbeids- overeen- komsten.	Onder- nemin- gen.	Werk- nemers.	Coll. arbeids- overeen- komsten.	Onder- nemin- gen.	Werk- nemers.
Aardewerk, glas, steen.....	—	—	—	4	5	548 (3)
Diamantbewer- king	1	220	10200	1	204	11190
Drukkersbedr., boekbinderijen, papier	10	173	3638 (8)	5	949	14575
Bouwbedrijven .	22	597 (16)	5605 (18)	89	2336 (85)	15387 (86)
Chemische nij- verheid	—	—	—	1	1	11
Houtbewerking.	—	—	—	21	105	1346
Kleding- industrie	10	10	388	164	342 (163)	4579 (146)
Lederbewerking	—	—	—	6	5 (5)	24 (5)
Metaalbew., enz.	14	35	870	106	129	1689 (103)
Textielnijverh. .	2	2	308	4	4	534
Voedings- en genotmiddelen.	9	47 (7)	1136 (7)	280	1753	22953 (274)
Land- en tuin- bouw	—	—	—	36	948 (34)	3758 (35)
Handel	12	33	200 (10)	37	121 (36)	1413 (36)
Verkeer	7	10	657	52	241	4951 (46)
Verzekering ..	—	—	—	1	1	1
Totaal.....	87	1126 (81)	23002 (77)	807 (798)	7132 (767)	83119 (767)

Moge het instituut der collectieve arbeidsovereenkomst, dat zoo doeltreffend kan meewerken tot verhoging van de rust in het bedrijf, in ons land steeds méér toepassing vinden!

D.

De commissie voor de Economische Politiek. — Door den minister Cort van der Linden zijn op 28 November j.l., bij gelegenheid van de algemeene beschouwingen o.v. de staatsbegroting voor 1918, enkele mededeelingen gedaan over de weldra in te stellen commissie voor de economische politiek.

„In die commissie.— aldus de minister — die onder voorzitterschap van den Minister van Landbouw zal staan, zullen ook zitting nemen de Ministers van Buitenlandsche Zaken, Financiën, Waterstaat en Koloniën. Verder de president van de Nederlandsche Bank, een vertegenwoordiger van de groote spoorwegmaatschappijen, vertegenwoordigers van de voornaamste organisaties op het gebied van land- en tuinbouw, de voorzitters van de Kamers van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam en te Rotterdam, vertegenwoordigers van verschillende groote organisaties op het gebied van handel en nijverheid, vertegenwoordigers van de scheepvaart, van de arbeiders en van de verbruikers. In het besluit is verder bepaald, dat de voorzitters van de beide Kamers van Koophandel en van de verder daarin genoemde vereenigingen op het gebied van handel en nijverheid leden van de commissie zullen zijn

in afwachting van een organisatie van de vertegenwoordiging van handel en nijverheid.

„Ik vestig hierop bijzonder de aandacht, omdat daaruit blijkt, dat de Regeering een dergelijke nieuwe organisatie noodig acht; hoe de Regeering met die nieuwe organisatie een begin wil maken, blijkt uit de Memorie van Toelichting uit het onlangs ingediende wetsontwerp op het handelsregister. De commissie voor economische politiek zal tot taak hebben, te beaardslagen en advies uit te brengen over vraagstukken van de economische politiek, zoowel van zuiver binnenlandschen aard als met betrekking tot het buitenland, welke een van de genoemde Ministers bij de genoemde commissie aanhangig mocht maken. Ik vestig er de aandacht op, dat wordt gesproken van beaardslagen en uitbrengen van advies; het werk van de commissie zal dus niet slechts bestaan in het uitbrengen van schriftelijk advies aan de Regeering, maar in verband met de omstandigheid, dat 5 Ministers, die met de economische aangelegenheden in het bijzonder te maken hebben, in de commissie zitting hebben, zullen de beaardslagen, ook zonder dat een schriftelijk advies van de geheele commissie wordt uitgebracht, toch van nut kunnen zijn voor de behandeling van de economische vraagstukken door de Regeering. Een vergadering der commissie zal dus min of meer het karakter dragen van een collectieve audiëntie der genoemde Ministers aan de vertegenwoordigers van verschillende groepen der bevolking of instellingen, die daarvoor in aanmerking komen.”

Het Stahlwerksverband in 1916—1917. — Het verslag over het dienstjaar 1916—1917, geëindigd 30 Juni 1917, bevat ditmaal geen cijfers. Slechts wordt medegedeeld, dat de totale afzet van halffabrikaten, bouw-materiaal en vormijzer in het afgelopen jaar beneden de cijfers der vorige jaren bleef, hoofdzakelijk doordat de buitenlandsche export, die in 1914—'15 nog 19 pCt. van de totale productie bedroeg en in 1915—'16 13 pCt., thans tot 6 pCt. gedaald is. Intusschen geeft de afzet van het Verband allerminst een beeld van den loop der totale productie. Verschillende bedrijven toch verwerken in toenemende mate hun A-producten zelf, zoodat dientengevolge een geringer deel voor afzet in aanmerking komt. Geconstateerd kan dan ook worden, dat de Duitse ijzer en staalindustrie het gansche jaar op volle productiecapaciteit is geweest.

Met het oog op de onmogelijkheid onder deze omstandigheden aan alle aanvragen te voldoen is sedert October 1916 een nauw verband gelegd tusschen het Verband en een nieuwe organisatie, de „Deutsche Stahlbund”, die in nauw overleg met de militaire overheid, een voortdurend toezicht uitoefent op de toewijzing van den afzet. De prijzen werden naar verhouding van de belangrijk gestegen productiekosten verhoogd.

Wat de afzonderlijke producten betreft, wordt medegedeeld, dat de vraag naar halffabricaten verre den afzet overtrof. Alleen de meest dringende behoefte kon worden bevredigd, terwijl verzending naar het buitenland vrijwel geheel ophield. Spoorwegmaterieel en vormijzer werd vrijwel alleen voor overheidsrekening, hoofdzakelijk voor directe en indirecte oorlogsdoeleinden afgeleverd. Ook hiervan werden aan het neutrale buitenland, niettegenstaande dringende vraag, vooral naar vormijzer, slechts geringe hoeveelheden geleverd.

Graansilo's in Australië. — De ontzaglijke graanvoorraden, die, bij gebrek aan gelegenheid tot verscheping, bezig zijn zich in Australië op te hoopen, hebben de Regeering van het Gemeenebest gedwongen zich in te laten met de vraag, hoe deze voorloopig onder te brengen. Thans is in het bondsparlement een wet ingediend, waarbij de regeering gemachtigd wordt aan de verschillende staten voorschotten te doen voor den bouw van silo's. Op de begroting voor 1917—1918 is uit dezen hoofde een bedrag uitgetrok-

ken van £ 2.850.000. Voorgescreven wordt de instelling van een Wheat Storage Commission, met bevoegdheid, het model vast te stellen, waarnaar de silo's zullen worden gebouwd, het aantal te bouwen silo's te bepalen, de plaats en het te heffen bewaarloon en voorts, waar noodig, met de afzonderlijke staten in overleg te treden.

Bij de indiening van het wetsontwerp is door den premier medegedeeld, dat het de bedoeling was bergruimte in het leven te roepen voor ongeveer 50.000.000 bushels, ongeveer een derde van den normalen tarweoogst in Australië. De oogst van het loopende seizoen wordt geschat op ongeveer 135.000.000 bushels, waarvan, naar men hoopt, een derde zal kunnen worden verscheept. Voor het deel, dat niet in de silo's kan worden opgenomen, zullen tijdelijke opslagplaatsen worden opgericht. Mr. Milne, de Engelsche Trade Commissioner in Australië, heeft, zich over het plan uitlatend, als zijne meening te kennen gegeven, dat zonder bezwaar voldoende hoeveelheden inlandsche cement in Australië beschikbaar zal zijn. Hij vreest echter een tekort in het in verschillende vormen benodigde staal.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Melkrantsoeneering. Zoowel tengevolge van de verminderde melkproductie als van het gebrek aan transportkannen en de transportmoeilijkheden kan aan de toenemende aanvragen van gemeenten om levering van regeeringsmelk niet ten volle worden voldaan. In verband hiermede zal met ingang van 17 dezer alleen regeeringsmelk geleverd worden aan die gemeenten, waar van de gewone leveranciers minder wordt ontvangen dan $\frac{3}{10}$ liter per persoon en per dag, en die tevens een rantsoeneeringsstelsel hebben ingevoerd, teneinde de verdeling der beschikbare hoeveelheid zoo gelijkmatig mogelijk over de geheele bevolking te doen plaats hebben. In de keuze van rantsoeneeringsstelsel zijn de gemeenten overigens vrij.

Prijzen der brandstoffen. Met ingang van 1 dezer is een nieuwe regeling vastgesteld voor de prijzen van brandstoffen. Voor alle verbruikers van groep A (particuliere personen) blijven de prijzen, zooals ze in October en November waren, voor zoover betreft de eerste 10 brandstoffeneenheden, waarop zij aanspraak kunnen maken. Alles wat boven deze 10 eenheden aan particulieren wordt toegewezen moet echter duurder worden betaald; de verhooging bedraagt per H.L. ongeveer f 3 voor anthraciet, f 2,40 voor kachelkolen en f 3,50 voor gietcokes. Boven de normale detailprijzen zullen bovendien nog verhoogingen in rekening worden gebracht voor de klassen II tot en met VIII van groep A, en voor de groepen B, C en D. Gedeeltelijk zal hiervoor nog navordering op het reeds geleverde kwantum geschieden.

Brandstoffen. Aangezien thans de tijdige levering van de minimum-rantsoenen van 10 brandstoffeneenheden voor de klassen I en Ia en van 12 eenheden voor de klassen II, IIa en hooger in ieder geval verzekerd is, is den Brandstoffencommissies opgedragen boven de zes reeds beschikbaar gestelde eenheden aan de klassen III en hooger op haar rantsoen nog drie eenheden te verstrekken.

Vervoerverbod van motorbrandstof. De hier te lande nog beschikbare hoeveelheden benzine en andere motorbrandstoffen maken het noodzakelijk, het gebruik maken van motorvoertuigen (auto's, motorrijwielen, vaartuigen) anders dan in geval van noodzakelijkheid, te verbieden. Teneinde dit te bereiken is thans verboden het vervoer van motorbrandstof in de reservoirs van een motorvoertuig, hetgeen practisch neerkomt op een rijverbod (resp. vaarverbod voor motorvaartuigen). In bepaalde gevallen kan ontheffing worden verleend. Het rijverbod is reeds op 6 dezer in werking getreden, met uitzondering van vrachtauto's en motorvaartuigen, voor welke het verbod 23 dezer in werking treedt.

Technische spiritus. Door het Centraal Bureau voor den verkoop van technischen spiritus en gedistilleerd te Delft zijn maatregelen getroffen, opdat doctoren, apothekers, ziekenhuizen, laboratoria, enz. van hun gewone leveranciers spiritus kunnen blijven betrekken tot de volle hoeveelheid hunner normale behoefte.

K a a s. Aangezien het in de bedoeling ligt het gehele distributie-systeem voor kaas te wijzigen in verband met de nieuwe maximumprijzen, is voorlopig door de Kaasvereniging de distributie van kaas stop gezet.

Brandspiritus. Maximumprijzen zijn vastgesteld voor brandspiritus in den groot-, den tusschen- en den kleinhandel.

Maximumprijzen voor leder. Maximumprijzen zijn vastgesteld voor de verschillende soorten zoolleder, overleder enz. en zeemleder.

Kunstmest. Blijkens mededeeling van de Kunstmestcommissie is de gelegenheid opengesteld tot het bestellen van kalizout 20 pCt., kainiet en patentkali, benodigd voor het voorjaar 1918.

Visscherijbenoedigheden. Door den Minister van Landbouw is ingesteld een Rijksbureau voor Visscherijbenoedigheden, hetwelk tot taak zal hebben het voorbereiden en treffen van maatregelen om in de behoefte aan vischnetten en andere benoedigheden voor de visscherij te voorzien.

Rijwielbanden. Het verbod tot verkoop en aflevering van rijwielbanden, niet voorzien van het Rijkscontrôle-stempel, is niet van toepassing op oude en versleten rijwielbanden, mits bij vervoer gedekt door afleveringsvergunning.

Vetkaarsen. Maximumprijzen zijn vastgesteld voor vetkaarsen in groot-, tusschen- en kleinhandel.

Vervoer van goederen per spoor. Voor het geval, dat de vorst de binnenscheepvaart geheel of gedeeltelijk mocht onmogelijk maken, zal het noodig zijn, de thans vastgestelde beperkende bepalingen op het spoorwegvervoer van goederen nog belangrijk uit te breiden en te wijzigen, teneinde dan het vervoer van de meest noodzakelijke levensbehoeften nog te kunnen bewerkstelligen. Een regeling van deze strekking wordt overwogen.

MAANDCIJFERS.

PRODUCTIE DER KOLENMIJNEN. *)

(Ontleend aan „Maandschrift Centraal Bureau Statistiek”)

Naam van de Mijn	September		October	
	1917	1916	1917	1916
Staatmijnen.				
„Wilhelmina”....	42.819	38.105	50.340	38.599
„Emma”.....	48.366	41.655	51.111	41.305
Totaal....	91.185	79.760	101.451	79.904
Particul. mijnen.				
Domaniale mijn..	37.523	32.116	44.634	31.934
Mijn Laura en Vereniging.....	40.200	38.200	44.800	37.100
Oranje-Nassau mijnen.....	64.695	57.250	72.928 ^b	59.133
Mijn Willem Sophie.....	21.490	20.800	22.000	21.000
Totaal....	163.908	148.366	184.362 ^b	149.167
Totaal generaal	255.093	228.126	285.813 ^b	229.071

*) In tonnen.

Het „Maandschrift” teekent bij de cijfers aan: De productie gedurende de maanden Januari t/m. October 1917 bedroeg 2.434.652 ton, tegen 2.140.813 ton in het overeenkomstig tijdvak van 1916, zoodat gedurende de eerste 10 maanden van 1917 de productie 293.839 ton meer bedroeg.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

Door het uitblijven van beurs- en handelstelegrammen uit Engeland kunnen enkele koersen, noteringen en verdere gegevens voor de verstreken week niet worden medegedeeld.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

I. BANKDISCONTO'S.

	8 December 1917	20 Juli 1914
Ned. (Disc. Wissels.	4 1/2 sedert 1 Juli '15	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14
Bank { Bel.Binn.Eff. 4 1/2	1 „ '15	4 „ „ '14
{ Vrsch.in R.C. 5 1/2	19 Aug.'14	5 „ „ '14
Bank van Engeland	5 „ 5 Apr.'17	3 „ 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank	5 „ 23 Dec.'14	4 „ 5 Febr.'14
Bank van Frankrijk	5 „ 20 Aug.'14	3 1/2 „ 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk.	5 „ 10 Apr.'15	4 „ 12 Mrt. '14
Russische Staatsbk.	6 „ 27 Juli '14	5 „ 1 Apr. '14
Nat. Bank v. Denem.	5 „ 10 „ '15	5 „ 6 Febr.'14
Zweedsche Rijksbk.	7 „ 11 Dec.'17	4 1/2 „ 6 „ '14
Zwitserse Nat. Bk.	4 1/2 „ 2 Jan. '15	3 1/2 „ 19 „ '14
Bank van Italië..	5 1/2 „ 7 Nov.'17	5 „ 9 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	3-4	—
Javasche Bank....	3 1/2 „ 1 Aug. '09	3 1/2 „ 1 Aug. '09

II. OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call- money
	Part. disconto	Prolon- gatie				
8 Dec. '17	3 3/4	4 3/4	***	4-5/8	—	3 1/2-4 1/2
3-8 D. '17	3 1/4-3/4	4-3/4	***	4-5/8	—	3-5
26 N.-1 D. '17	3 1/8-3 1/2	4-4 1/4	***	4-5/8	—	3-6 7/8
19-24 N. '17	3-3 3/4	4-5	***	4-5/8	—	3-5 1/2
2-9 D. '16	4 1/8-3/8	3 1/2-4	5 1/2 3/2	4-5/8	—	3 1/2-9
5-10 D. '15	3	3-1/4	5 3/16-1/4	—	—	1 7/8
20-24 Jul. '14	3 1/8-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

*) Notering van 5 December 1917.

WISSELKOERSEN.

I. KOERSEN IN NEDERLAND.

Voor Londen, Berlijn en Parijs worden voorloopig ook de dagelijksche noteringen te Amsterdam opgenomen. De dagelijksche koersen op New York, alsmede de laagste en hoogste der week zijn aan particuliere opgaven ontleend.

Data	Londen	Berlijn	Parijs	New York
3 Dec. 1917 ..	11.16 1/2	38.75	41.15	2.33 1/2
4 „ 1917 ..	11.21 1/2	39.30	41.50	2.35 1/2
5 „ 1917 ..	11.22 1/2	39.70	41.70	2.35 1/2
6 „ 1917 ..	11.22	39.60	41.60	2.35 1/2
7 „ 1917 ..	11.22 1/2	39.95	41.50	2.35 1/4
8 „ 1917 ..	11.22	40.—	41.40	2.35 1/4
Laagste der week	11.10	37.75	40.70	2.30
Hoogste „ „	11.30	40.60	42.—	2.36 1/2
1 Dec. 1917 ..	11.10	37.75	40.90	2.33
24 Nov. 1917 ..	10.95	34.10	40.15	2.29 3/4
Muntpariteit ..	12.10 5/8	59.26	48.—	2.48 3/4

Data	Zwitser- land	Weenen	Kopen- hagen	Stockholm	Batavia telegrafisch
1 Dec. 1917	53.—	24.35	73.25	81.—	99 1/2-100 1/2
Laagste d. w.	52.70	23.40	73.—	80.75	—
Hoogste „ „	55.25	26.—	76.—	86.75	—
1 Dec. 1917	54.55	23.90	75.25	85.25	99 1/2-100 1/2
24 Nov. 1917	52.90	21.15	75.50	85.85	99 1/2-100 1/2
Muntpariteit	48.—	50.41	66.87	66.67	100

OVERZICHT.

De stemming op de wisselmarkt bleef ook deze week weder zeer vast voor alle wissels op de oorlogvoerende landen. Vooral Maandag trad een sterke stijging in, waarbij echter Rotterdam beduidend vaster was als Amsterdam.

Door de slechte telegraaf- en telefoonverbinding ontbrak voldoende voeling, zoodat belangrijke koersverschillen ontstonden, welke echter den volgenden dag door een lichte daling in Rotterdam en een verdere stijging in Amsterdam, weder opgeheven werden. Daarna bleef de koers voor ententewissels ongeveer op dezelfde hoogte, terwijl Berlijn en Weenen nog verder konden stijgen. Uit alles blijkt dat de rijzing voor de Marken slechts ten deele uit politieke overwegingen ontstaat, maar dat de hoofdoorzaak moet gezocht worden in de veranderde betalingsbalans. In tegenstelling met de wissels op de oorlogvoerenden, waren die op de neutralen flauw. Dit is niet te verwonderen. Waar alle koersen op de oorlogvoerende landen in Scandinavië en Zwitserland nog belangrijk meer gedaald zijn als bij ons, is een sterkere rijzing bij het naderen van den vrede van zelf sprekend. Hierdoor ontstaan bij ons automatisch lagere koersen voor de neutralen en blijkt weer opnieuw, welk een invloed ook thans nog de arbitrage op de wisselkoersen uitoefent.

In de overige wissels ging wederom weinig om. Spanje schommelde tusschen 54.75 en 56.—, Roebels vaster, circa 38.—, Italië omstreeks 29.50 à 30.—, Argentinië-zonder omzetten.

II. KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. Rm. 4)	Zicht Amsterd. (in cents per gld.)
8 December 1917	4.76.45	5.73.12	nom.	***
Laagste d. week ..	4.76.25	5.73.—	—	***
Hoogste „ „ ..	4.76.45	5.74.—	—	***
1 December 1917	4.76.45	5.74.25	nom.	***
24 November 1917	4.76.50	5.73.50	nom.	***
Muntpariteit....	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 1/16

III. KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	23 Oct. 1917	6 Nov. 1917	Tijdspek 7-14 Nov. 1917		14 Nov. 1917
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 3/8	97 3/8	97 3/8	97 3/8	97 3/8
B. Aires ...	d.p.gd.pes.	50 9/16	51 1/4	51	52 1/4	52
Calcutta	sh/d.p.rup.	1/5 1/32	1/5 1/8	1/5	1/5 1/16	1/5 1/32
Hongkong ..	id. p. \$	2/7 3/4	2/10 1/4	2/10 1/4	2/11 1/4	2/11 1/4
Lissabon	d. p.escudo	30 3/8	30 3/8	30 1/4	31	30 3/8
Madrid	Peset. p. £	20.40	20.24	20.18	20.55	20.31
Montevideo ..	d. p. peso	55 3/4	57 3/8	56 3/4	58	57 3/4
Montreal ...	\$ per £	4.73 1/4	4.75 1/4	4.75 1/4	5.76 3/4	4.76 1/2
Petrograd ..	R. p. £ 10	353 1/2	353	353	420	377
R.d.Janeiro 1)	d. p. milr.	13 3/8	13 1/2	13 1/8	13 3/8	13 3/8
Rome	Lires p. £	37.33	37.92	38.10	40.35	40.20
Shanghai ..	sh/d.p.tael	3/9 1/2	4/0 1/2	4/0 1/2	4/1 1/4	4/1 1/4
Singapore ..	id. p. \$	2/4 1/16	2/4 1/16	2/4	2/4 3/8	2/4 1/16
Valparaiso 1)	d. p. pap. p.	14 3/8	14 3/8	14 1/8	14 23/32	14 9/16
Yokohama ..	sh/d.p.yen	2/1 3/8	2/1 7/8	2/1 7/16	2/2 1/8	2/2

1) Noteeringen op 90 dagen.

GOUD EN ZILVER.

GOUDBEWEGING BIJ DE BANK VAN ENGELAND.

Sedert 29 Juli 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

ZILVER.

Noteering te Londen.		te New York.
8 Dec. 1917.....	***	84 5/8
1 „ 1917.....	***	84 1/4
24 Nov. 1917.....	***	85 1/4
17 „ 1917.....	***	85 1/2
10 „ 1917.....	***	86 1/8
9 Dec. 1916.....	36	75 1/4
9 Dec. 1915.....	26 7/8	56
20 Juli 1914.....	24 11/16	54 1/8

NEDERLANDSCHE BANK.

VERKORTE BALANS OP 8 DECEMBER 1917.

Activa.	
Binnenl. Wissels, Prom., enz. in disc.	f 52.463.976,26 538.197,76 1/2 7.517.631,23 1/2
Papier o. h. Buitenl. in disconto	f 60.519.805,26
Idem eigen portef.	f 7.972.030,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	7.972.030,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	f 61.151.892,23 4.111.741,80 29.050.479,87 1/2
	f 94.314.113,90 1/2
Op Effecten	f 91.667.113,90 1/2
Op Goederen en Spec.	2.647.000,—
	f 94.314.113,90 1/2
Voorschotten a. h. Rijk	13.818.196,72
Munten Muntmateriaal	
Munt, Goud	f 92.446.270,—
Muntmat., Goud	607.061.559,68 1/2
	f 699.507.829,68 1/2
Munt, Zilver, enz.	6.835.700,29
Muntmat., Zilver	—
	f 706.343.529,97 1/2
Effecten	
Bel. v. h. Res.fonds.	f 5.178.192,50
id. van 1/5 v. h. kapit.	3.899.939,62 1/2
	f 9.078.132,12 1/2
Geb. en Meub. der Bank	1.465.000,—
Diverse rekeningen	58.518.008,61
	f 952.028.816,59 1/2

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	5.234.534,18 1/2
Bankbiljetten in omloop	867.658.890,—
Bankassigatiën in omloop	2.990.533,44 1/2
Rekening-Courant saldo's:	
Van het Rijk	f —
Van anderen	50.843.142,79
	f 50.843.142,79
Diverse rekeningen	5.301.716,17 1/2
	f 952.028.816,59 1/2
Beschikbaar metaalsaldo	f 521.141.648,80 1/2
Op de basis van 1/6 metaaldekking	336.843.135,55 1/2
Minder bedraagen bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	2.605.708,240,—

Bij vergelijking met den vorigen weekstaat blijken de volgende verschillen:

	Meer	Minder
Disconto's	5.616.420,21 1/2	
Buitenlandsche wissels		50.886,—
Beleeningen		10.481.208,11 1/2
Goud		596.792,58
Zilver	34.198,18 1/2	
Bankbiljetten		5.323.750,—
Part. Rek.-Crt. saldo's	526.614,58 1/2	

N.B. Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	8 Dec. 1917	1 Dec. 1917
Aan schatkistpromessen..	f 140.270.000,—	f 134.670.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	47.000.000,—	43.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	122.332.000,—	120.848.000,—
Aan zilverbons	27.166.237,—	26.858.585,—

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bank- biljetten	Andere opeischbare schulden
8 Dec. 1917	699.508	6:836	867.659	53.834
1 " 1917	700.105	6.801	872.983	54.305
24 Nov. 1917	692.377	6.883	852.847	63.735
17 " 1917	693.969	7.159	856.958	64.619
10 " 1917	683.703	7.121	855.221	59.491
3 " 1917	683.724	7.290	863.057	59.473
27 Oct. 1917	685.230	7.386	824.973	64.694
20 " 1917	685.569	7.380	820.702	87.015
13 " 1917	685.021	7.331	815.593	81.886
6 " 1917	675.916	7.211	816.307	68.108
29 Sept. 1917	675.916	7.264	808.812	70.458
22 " 1917	674.376	7.376	784.733	86.831
15 " 1917	676.780	7.310	787.108	82.835
9 Dec. 1916	584.126	6.855	740.642	37.300
11 Dec. 1915	420.710	4.017	565.239	45.004
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Belee- ningen	Beschik- baar Metaal- saldo	Dek- kings- percen- tage
	Totaal	Hiervan Schaikst- promessen rechtstreeks			
8 Dec. 1917	60.520	47.000	94.314	521.142	77
1 " 1917	54.903	43.000	104.795	520.538	76
24 Nov. 1917	66.631	55.000	91.965	515.027	76
17 " 1917	74.584	63.000	93.190	515.909	76
10 " 1917	72.915	61.000	88.617	506.976	76
3 " 1917	72.542	61.000	95.129	505.602	75
27 Oct. 1917	64.248	53.000	82.743	513.741	78
20 " 1917	72.138	61.000	78.869	510.475	76
13 " 1917	74.892	64.000	69.977	511.880	77
6 " 1917	67.541	57.000	70.078	505.252	77
29 Sept. 1917	57.628	47.000	72.055	506.310	78
22 " 1917	55.517	45.000	70.934	506.430	78
15 " 1917	52.451	42.000	71.095	509.039	79
9 Dec. 1916	51.150	30.000	70.303	434.497	76
11 Dec. 1915	74.932	46.500	89.189	303.120	70
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van $\frac{3}{8}$ metaaldekking.

JAVASCHE BANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden Gulden.)

Data	Goud	Zilver	Bank- biljetten	Andere opeischb. schulden
22 Sept. 1917	82.246	17.393	173.293	58.435
15 " 1917	83.373	17.242	175.541	57.267
25 Aug. 1917	83.288	18.043	173.241	50.027
18 " 1917	83.277	17.879	175.430	46.406
23 Sept. 1916	69.342	23.902	151.071	55.243
25 Sept. 1915	42.815	32.245	138.590	28.512
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Belee- ningen	Diverse reke- ningen ¹⁾	Beschik- baar metaal- saldo	Dek- kings- percen- tage
22 Sept. 1917	7.808	34.774	72.943	19.699	53.578	43
15 " 1917	7.885	32.955	72.409	21.891	54.335	43
25 Aug. 1917	7.905	31.141	61.326	23.459	57.006	45
18 " 1917	7.636	31.877	60.521	22.611	57.108	46
23 Sep. 1916	6.706	37.223	63.578	7.176	51.982	45
25 Sep. 1915	5.793	14.956	47.999	25.183	42.111	43
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ¹⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa.²⁾ Op de basis van $\frac{3}{8}$ metaaldekking.

SURINAAMSCHE BANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden guldens.)

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Disconto's	Div. reke- ningen ¹⁾
6 Oct. 1917 ..	566	1.239	926	994	827
29 Sept. 1917 ..	700	1.193	989	999	686
8 " 1917 ..	679	1.260	867	910	729
1 " 1917 ..	698	1.166	908	893	710
7 Oct. 1916 ..	668	1.163	685	874	711
9 Oct. 1915 ..	685	1.031	964	860	1.436
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

I. BANK VAN ENGELAND.

WEEKSTAAT VAN 7 NOVEMBER 1917.

ISSUE DEPARTMENT.

Notes issued.. £ 72.728.910	Government Debt £ 11.015.100
	Other securities,, 7.434.900
	Gold coin and bullion....,, 54.278.910
£ 72.728.910	£ 72.728.910

BANKING DEPARTMENT.

Capital..... £ 14.553.000	Government securities.. £ 58.883.370
Rest.....,, 3.190.573	Other securities,, 91.155.402
Public deposits,, 43.498.699	Notes.....,, 30.338.890
Other deposits,, 121.037.083	Gold and silver coin.....,, 1.912.144
Seven-day and other bills...,, 10.451	
£ 182.289.806	£ 182.289.806

Door het uitblijven der Engelsche bladen konden de cijfers van de drie laatste bankstaten hierboven niet worden opgenomen.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens de cijfers der door de Regeering uitgegeven currency notes van 1 £ en 10 sh. met het bedrag der gouddekking en der tot dekking aangewezen Government securities. De publicatie dezer cijfers geschiedt sedert 28 Augustus 1914.

(In duizenden p. st.)

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
28 Nov. 1917	56.507	43.077	***	***	***
21 " 1917	55.856	42.472	***	***	***
14 " 1917	55.605	42.359	***	***	***
7 " 1917	56.191	42.390	189.944	28.500	163.620
29 Nov. 1916	56.043	37.656	136.582	28.500	105.323
1 Dec. 1915	51.239	34.275	91.914	28.500	54.621
22 Juli 1914	40.164	29.317

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re-serve	Dek- kings- percen- tage ¹⁾
28 Nov. '17	58.815	91.342	41.526	122.743	31.880	19,40
21 " '17	58.736	91.958	42.175	122.596	31.834	19,32
14 " '17	58.721	90.103	42.225	120.511	31.697	19,48
7 " '17	58.833	91.155	43.499	121.037	32.251	19,60
29 Nov. '16	42.188	104.271	56.237	109.269	36.837	22 $\frac{1}{4}$
1 Dec. '15	29.840	96.481	50.361	93.525	35.414	24 $\frac{3}{8}$
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{3}{8}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

II. DUITSCHE RIJKBANK.

STAAT VAN 7 DECEMBER 1917.

De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

Metallbestand	Mk. 2.544.603.000
davon Goldbestand	2.405.687.000
Reichs- und Darlehenskassenscheine.....	1.080.348.000
Noten anderer Banken	2.837.000
Wechsel	12.145.631.000
Lombardforderungen	7.026.000
Effekten	96.039.000
Sonstige Aktiva	1.832.656.000
Grundkapital.....	180.000.000
Reservefonds	90.137.000
Notenumlauf	10.691.088.000
Sonstige täglich fällige Verbindlichkeiten..	6.036.966.000
Sonstige Passiva	710.949.000

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens het cijfer der uitgegeven Darlehenskassenscheine. De Scheine, welke niet in kas zijn bij de Reichsbank, circuleeren grotendeels onder het publiek. De Darlehenskassen zijn ingesteld op 11 Augustus 1914.

(In duizenden Mark)

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen-scheine	Circu-latie	Dek-kings-percentage ¹⁾
7 Dec. 1917	2.544.603	2.405.687	1.080.348	10.691.088	34
30 Nov. 1917	2.539.362	2.405.301	1.056.876	10.622.301	34
23 " 1917	2.534.645	2.405.007	781.625	10.376.720	32
15 " 1917	2.529.061	2.404.900	998.177	10.363.334	34
7 Dec. 1916	2.535.106	2.518.759	264.074	7.401.890	38
7 Dec. 1915	2.472.118	2.436.197	461.673	6.040.890	49
23 Juli 1914	1.691.669	1.356.857	65.479	1.890.895	93 ³⁾

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Cr.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
7 Dec. 1917	12.145.631	6.036.966	***	***
30 Nov. 1917	12.234.223	6.045.318	7.024.600	1.043.800
23 " 1917	11.697.759	5.745.652	6.786.600	967.900
15 " 1917	11.688.038	5.726.140	6.740.700	984.500
7 Dec. 1916	7.930.684	3.423.665	2.922.600	253.200
7 Dec. 1915	4.991.924	1.667.269	1.447.000	418.000
23 Juli 1914	750.892	943.964

III. BANK VAN FRANKRIJK.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Van 6 Aug. 1914 tot 28 Jan. 1915 werden geen staten gepubliceerd. De met * geteekende posten komen eerst sedert 28 Jan. 1915 in den weekstaat voor. De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

(In duizenden francs.)

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	*Te goed in het Buitenland	*Buit.gew. voorsch. ald. Staat
29-Nov.'17	5.333.394	2.037.108	246.910	762.261	12.750.000
22 " '17	5.331.456	2.037.108	248.517	766.119	12.750.000
15 " '17	5.330.294	2.037.108	249.951	707.921	12.550.000
8 " '17	5.327.485	2.037.108	253.481	721.773	12.350.000
30 Nov.'16	5.045.547	—	313.838	965.000	6.500.000
2 Dec.'15	4.877.515	—	358.609	981.263	7.400.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	* Uitge-stelde Wissels	Belee-ning	Bankbil-jetten	Rek. Cr. Parti-culieren.	Rek. Cr. Staat
	841.180	1.147.429	1.128.456	22.690.884	2.778.856	28.861
718.843	1.149.173	1.130.350	22.414.455	2.800.326	52.626	
735.311	1.150.724	1.128.105	22.345.845	2.710.951	33.029	
736.358	1.153.626	1.125.021	22.018.321	2.679.067	9.256	
645.116	1.356.932	1.332.775	16.119.496	1.916.838	55.033	
323.755	1.859.476	582.736	14.290.994	2.690.184	101.802	
1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.560	

IV. RUSSISCHE STAATSBANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In miljoenen Roebel).

Data n. st.	Goud	Te goed iijh bui-tenland	Zil-ver	Schat-kisbil-jetten	Dis-conto's en belee-ningen	Circu-latie	Rek. Cou-rant
5 Nov.'17	1.292	2.309	178	15.507	2.177	18.917	2.698
29 Oct.'17	1.295	2.309	178	15.222	2.155	18.062	2.726
21 " '17	1.296	2.309	168	14.479	2.071	17.859	2.715
13 " '17	1.297	2.309	155	14.098	2.150	17.290	2.721
5 Nov.'16	1.556	2.055	110	6.014	798	7.935	1.770
5 Nov.'15	1.804	35	26	3.119	1.249	5.054	1.397
21 Juli '14	1.601	144	74	757	1.634	1.099

V. SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE.

Sedert einde 1914 met de functie van circulatiebank belast.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden francs.)

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van buitenl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu-latie	Rek. Cr. saldi
29 Nov. '17	494.465	92.372	480.000	122.861	1.083.059	96.415
22 " '17	491.217	92.320	480.000	116.561	1.084.091	90.850
15 " '17	491.488	92.292	480.000	108.048	1.080.879	80.947
8 " '17	476.902	92.258	480.000	108.382	1.056.583	90.286
31 Oct. '17	477.738	91.079	480.000	96.264	1.048.925	85.654
30 Nov. '16	352.206	77.357	480.000	42.074	840.868	101.029
2 Dec. '15	167.799	37.353	480.000	59.607	590.435	156.432

VI. VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

In werking getreden op 16 November 1914.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden dollars.)

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waar-van in het bui-tenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circu-latie
5 Oct. '17	1.438.512	569.576	52.500	48.203	740.916
28 Sept.'17	1.408.470	568.036	52.500	49.089	700.212
21 " '17	1.402.317	545.451	52.500	49.934	670.246
14 " '17	1.374.949	529.597	52.500	51.085	644.567
6 Oct. '16	591.453	206.386	—	13.991	201.364

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waar-van Kapitaal	Dek-kings-percentage Deposito's ¹⁾	Percent. Goud-dekking circu-latie
5 Oct. '17	451.413	1.488.484	61.027	73,0	76,9
28 Sept.'17	409.708	1.433.176	59.379	74,5	81,1
21 " '17	344.770	1.391.962	59.354	78,6	81,4
14 " '17	335.778	1.367.782	59.368	78,8	82,2
6 Oct. '16	101.094	559.990	55.684	74,8	102,5

¹⁾ Verhouding tusschen: goud, zilver etc., uitgezonderd het voor de dekking der F. R. Notes gereserveerde goud, en: netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

VEREENIGDE NEW YORKSCHE BANKEN EN TRUST MAATSCHAPPIJEN.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(Gemiddelden in duizenden dollars.)

Data	Reserve	Deposito's	Circulatie	Beleeningen en disconto's	Surplus Reserve
29 Sept.'17	547.060	3.731.950	31.910	3.895.880	61.010
22 " '17	550.560	3.693.750	31.830	3.874.970	85.320
15 " '17	541.070	3.718.140	31.630	3.808.280	75.770
8 " '17	505.770	3.712.990	31.330	3.850.650	50.050
30 Sept.'16	665.210	3.471.460	31.190	3.339.550	96.360
2 Oct. '15	684.000	2.959.700	36.490	2.778.190	192.900
25 Juli '14	467.880	1.958.320	41.730	2.057.570	26.170 ¹⁾

¹⁾ Op basis van 25 % van alle deposito's.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 10 December 1917.

De weerzin tegen den oorlog bij hen, die in Rusland het latst de teugels van het bewind in handen genomen hebben, de Bolsjewiki met hunne leiders Lenin en Trotzky, heeft in de afgelopen week tot een volkomen stilstand der vijandelijkheden op het grootste gedeelte van het Oostelijk front geleid, als inleiding van een wapenstilstand, omtrent welks voorwaarden men het in tusschentijd hoopte eens te kunnen worden. Voorwaar een schoon succes voor de Centraal-Europeesche machten en de hoop op een spoedigen vrede, zij het dan ook een afzonderlijken met Rusland, is dan ook in de afgelopen week in de betrokken landen zeer levendig tot uiting gekomen. Daarbij hadden de Centrale legers in de verstreken acht dagen niet onbelangrijke verdere successen op de troepenmachten in Noord-Italië te boeken en werden ook de in de jongste Engelsche aanvallen behaalde successen ter hoogte van Kamerijk door Duitsche troepen zoo goed als geheel te niet gedaan.

Aan de beurzen in Midden-Europa zijn de vredesverwachtingen, die vrijwel algemeen aan deze nieuwe resultaten werden vastgeknoopt, echter in het koersniveau niet tot uitdrukking gekomen en dit was, wat de Berlijnsche beurs aangaat, vrijwel uitsluitend het gevolg van de onregelmatige toestanden, welke aldaar door de nieuwe beursmaatregelen werden te voorschijn geroepen. Te oordeelen naar de Duitsche persstemmen is de nieuwe regeling, die wij in een onzer vorige nummers in het kort bespraken, verre van practisch gebleken en kleven er verschillende fouten aan, die noodzakelijkerwijs in het belang van den beurshandel zullen moeten worden verbeterd. Inplaats van eene geringere schommeling in de koersen, zooals men zich had voorgesteld, leidden de nieuwe voorschriften, speciaal datgene, dat de tijd voor het vaststellen der officiële noteringen op een half uur fixeerte, tot zeer belangrijke fluctuaties, die gewoonlijk bij een uiterst kleinen omzet en zonder oorzaken van intrinsieke aard tot stand kwamen. In de eerste dagen schijnt n.l. een groot aantal verkooporders tot best mogelijke koers te zijn gegeven in allerlei, ten deele ook weinig courante, waarden en bij den korten tijd, welke voor het vinden van een tegenpartij was bepaald, is het niet te verwonderen, dat een groot deel van het aangeboden effectenmateriaal slechts tot veel lagere prijs liefhebbers vond, te meer daar het aantal makelaars, commissionairs en bankbeambten aan de Berlijnsche beurs tengevolge van den oorlog tegenwoordig belangrijk kleiner is dan voorheen. Bij het sluiten der beurs op den eersten beursdag der week was in verband met een en ander de grootste helft der orders niet uitgevoerd en deze omstandigheid leidde op de volgende dagen tot groote terughouding bij het publiek. Orders tot best mogelijke koers worden thans in veel mindere mate gegeven, daar men, teneinde niet het slachtoffer te worden van de slechte regeling en bij verkoop van een vroeger zonder belangrijk koersverschil van dag tot dag verhandeld papier, soms tientallen procenten te verliezen (dit is inderdaad in de afgelopen week meermalen het geval geweest), zijne orders in de meeste gevallen limiteert. Begrijpelijkerwijs heeft het aan protesten tegen het novum niet ontbroken en men dringt aan de Duitsche beurzen algemeen op een doelmatige wijziging der nieuwe voorschriften aan, in hoofdzaak bestaande in: verlenging van den voor den handel beschikbaren tijd, een betere oriënteringsmogelijkheid wat aangaat de koersen en eene vergroting van het aantal makelaars ter beurze. De onzekerheid, door de nieuwe verordening gewekt, liet niet na den omvang van den handel zeer te beperken, waardoor de verbetering der vredeskansen, die men aanwezig achtte, in de koersen vrijwel niet werd verdisconteerd. Voor zoover eene stemming te bespeuren was, was deze vrij gunstig, bijvoorbeeld voor scheepvaartaan-deelen, die af en toe bij flinke posten werden gekocht. Russische bankaandeelen en staatsfondsen waren in den aanvang ook vast gestemd, doch vooral de laatste zakten op het bericht omtrent de annulatie der staatsschuld van dat land, scherp in.

Bewijzen de voorvallen aan de Berlijnsche beurs, dat alle verandering geen verbetering is, hetzelfde is het geval geweest met de invoering der nieuwe beursvoorschriften te Budapest. Zelfs is de toestand aldaar reeds in een verdere ontwikkelingsphase getreden. Daar ter plaatse zijn n.l. in den aanvang der vorige week de pas ingevoerde maatregelen weder opgeheven, en is de oude „orde” weder ingevoerd. Te Budapest was n.l. een dergelijke onzekerheid en beklemming van den handel ter beurze gevolgd, dat deze dreigde geheel te worden ontwricht, waarna het beursbestuur op herhaalden aandrang van een groot aantal belanghebbenden besloot, de nieuwe beursregeling in te trekken, waarop de president en de beide vice-presidenten van het

beurscomité hunne demissie aanboden. Echter besloten deze naderhand weder op „vereend verzoek” (o.a. dat van den premier Dr. Wekerle) voorloopig nog te zullen aanblijven, doch slechts onder voorwaarde, dat de beurshandel niet geheel vrij zal blijven, doch in geregelde banen zal worden geleid. Intusschen vond ook in de afgelopen berichtperiode te Budapest geen handel van grooten omvang plaats, evenmin als te Weenen, hoewel de stemming hier gunstiger was. Voornamelijk was dit toe te schrijven aan de verwachtingen, die men meende te mogen koesteren naar aanleiding van de rede van den Minister van Buitenlandsche Zaken Czernin, die de hoop uitsprak, dat het den Centralen erlang toch gelukken zal een vrede door overleg te bereiken. Men schijnt derhalve in Oostenrijk de oorlogsverklaring, die het land deze week van de Vereenigde Staten ontving, niet te zwaar te tellen en deze meer als een vormkwestie op te vatten. Dat deze oorlogsverklaring in den daadwerkelijken toestand van het oogenblik ook maar eenige verandering zal brengen, zal wel niemand geneigd zijn aan te nemen. Het ligt dan ook meer voor de hand, dat President Wilson met deze verklaring tegenover zijne Geallieerden heeft willen doen blijken, dat het zijn ernstige wil is den oorlog voort te zetten, terwijl, afgezien daarvan, deze oorlogsverklaring toch vermoedelijk wel binnen niet al te langen tijd had moeten volgen. Op het oorlogsterrein toch zullen de Amerikaansche troepen Oostenrijkers zoo goed als Duitschers in den strijd ontmoeten, terwijl bij de vredesonderhandelingen te eeniger tijd de cardinale kwesties ook niet met Duitschland alleen zullen worden behandeld. Doch dat de oorlog hierdoor zou worden verlengd of verkort, dat meent wel niemand, en zoodoende heeft het feit op zich zelf dan ook ter beurze te Weenen al zeer weinig indruk gemaakt.

Ook op de houding van Wallstreet heeft de oorlogsverklaring aan Oostenrijk-Hongarije geen bespeurbaren invloed uitgeoefend. In de laatste weken heeft de beurs een slepend aanzien gehad, vermoedelijk het gevolg van dikwijls herhaalde aanvallen op het koersspel door baissespeculant, die uit ieder bericht omtrent vaststelling van regeringswege van maximum-prijzen en andere onder den invloed van den oorlog genomen minder gunstige maatregelen, munt trachten te slaan. Zoodoende is de grondtoon der New Yorksche beurs reeds sedert geruimen tijd ongunstig. In financieel opzicht bemerkt Amerika dan ook reeds betrekkelijk kort na den aanvang zijner oorlogsoperatiën de ontzaglijke eischen, die de krijg stelt. Moest het Engelsche leger van tegenwoordig uit een vrij klein aantal vaste troepen worden opgekweekt, met de Vereenigde Staten is dit in nog veel sterker mate het geval. Kon Groot-Britannië vooral in den eersten tijd nog tot, in verhouding tot de tegenwoordige betrekkelijk weinig gerezen, prijzen de uitrusting van zijne legers verzorgen, Amerika moet, ondanks maximumprijzen, aanmerkelijk meer betalen, vooral voor die grondstoffen, die uit het buitenland moeten worden aangevoerd (men denke slechts aan rubber), ook al in verband met de aanzienlijke vrachten. En zoo bedraagt, volgens een in Duitsche bladen voorkomende schatting, Amerika's eerste oorlogsbudget al bijna zooveel als Engeland's vierde! Voorts worden de bijzondere belastingwetten in een land als de Vereenigde Staten, die voorheen geen inkomstenbelasting kenden, dubbel sterk gevoeld, en daarbij komt dat, al wordt aan eventuele prijsopdriving door maximumprijzen paal en perk gesteld, door diezelfde maximumprijzen de resultaten van vele maatschappijen sterk ten ongunste worden beïnvloed, en tot vermindering in inkomsten uit hoofde van dividendverlageningen moeten leiden. Een sprekend voorbeeld van den verlamdenden invloed dier prijzen is wel te vinden in de laatste kwartaalsafsluiting der Steel Corporation, die in het derde kwartaal 1917 slechts \$ 68 millioen verdiende, tegen \$ 113 millioen in het eerste kwartaal 1917, toen Amerika zich nog niet bij de oorlogvoerende had aangesloten.

In afwijking van de oorlogsfinanciering der Europeesche strijdende naties trachten de Vereenigde Staten voor een groot deel der oorlogskosten reeds direct dekking te vinden in deze bijzondere belastingen, die in verband met de zeer aanzienlijke oorlogsuitgaven van het land dan ook van diep ingrijpenden aard zijn. Bij de oplegging der belasting gaat men n.l. niet alleen uit van het meerdere, dat boven de vredeswinsten verdiend werd, doch van een normaal rentabiliteitscijfer, dat gewoonlijk tusschen 7 en 9 pCt. schommelt, terwijl de belasting stijgt met de meerdere rentabiliteit. Als minimum is de belasting op 20 pCt. vastgesteld, als een meerdere winst van 33 pCt. wordt zij echter tot 60 pCt. verhoogd. Het is te begrijpen, dat maatschappijen, die al vóór den oorlog goed renderden, wellicht ten koste van vroegere opofferingen aan doteering van reservefondsen en afschrijvingen, thans al zeer zwaar worden getroffen,

daar zij-op één lijn komen te staan met verschillende bedrijven die, gedurende den oorlog opgericht, van den aanvang af van de gunstige conjunctuur profiteerden. Geen wonder dan ook, dat tegen deze gelijkstelling scherpe oppositie wordt gevoerd. De belasting rust zowel op personen als op corporatiën en ook buiten de Vereenigde Staten woonachtige buitenlanders zijn belastingplichtig voor hun Amerikaansch bezit, zooals dit ook met de inkomstenbelasting het geval is. Voor zoover het Amerikaansche effecten betreft, wordt de oorlogswinstbelasting voor die buitenlanders door de maatschappijen betaald.

Dat onder dergelijke omstandigheden en vooral na de mooie winsten, die de Vereenigde Staten in hunne jaren van neutraliteit behaalden, van een opgewekt zakenleven ter beurze geen sprake is, kan geen verwondering baren. Bij een jaar geleden is de koers van vele fondsen dan ook belangrijk gedaald, waarvan het onderstaand afgedrukte staatte moge getuigen:

	1 Dec. 1916	1 Dec. 1917
Baltimore & Ohio	86½	46¾
Canadian Pacific	166½	132
Chicago Milwaukee	95	36½
Southern Railway	28¾	24¾
Union Pacific	147½	112
Amer. Smelting	116¾	75½
Anaconda Copper	98¾	56½
Int. Merc. Marine gew. ...	44	24½
Int. Merc. Marine pref. ...	115½	96¾
Un. States Steel Corp. ...	125¾	91¾

Wat de spoorwegwaarden betreft, hierbij is nog de bijzonder ongunstige factor der hooge exploitatiekosten, vooral uit hoofde der loonsverhoogingen, in het spel.

De berichten omtrent de Russische voorstellen aan de Centralen wekten in de afgelopen week in de Vereenigde Staten groote ontstemming en de beurs verdisconteerde de mogelijke gevolgen, die een partiële vrede met Duitschland en Oostenrijk-Hongarije kon hebben, in ongunstigen zin. Van grooten omvang waren de omzetten ook ditmaal niet.

	4 Dec.	7 Dec.	10 Dec.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry ..	66⅞	66⅞	66⅞	— ¼
Anaconda Copper	134 1/16	132 1/8	131 1/2	— 2 9/16
Un. States Steel Corp.	93 3/8	91 3/4	91 3/8	— 1 3/4
Atchison Topeka	91 13/16	91 5/8	91 1/16	— 3/4
Southern Pacific	88 3/8	88 3/8	88 3/8	+ ¼
Union Pacific	123 1/2	123	120 1/8	— 3 3/8
Int. Merc. Marine afgest.	30 3/8	29 7/16	29 9/32	— 1 3/32
" " " pref.	98	97 9/16	96 1/2	— 1 1/2

Te onzent verliep de *Amerikaansche afdeling* de afgelopen week in zeer kalme houding. De meeste „hoeken” waren doorgaans verlaten. Flinkte belangstelling bestond evenwel voor Central Leathers, die bij vrij ruime omzetten een drietal procenten in koers teruggingen. Spoorwegaan-deelen waren eveneens, hoewel op kleinere schaal, in reactie.

	4 Dec.	7 Dec.	10 Dec.	Rijzing of daling.
5 % Ned. W. Schuld	100 3/8	100 5/16	100 5/16	— 1/16
4 1/2 % " " "	1916	99 15/16	99 15/16	100 + 1/16
4 % " " "	1916	91 1/8	91 1/8	91 — 1/8
3 1/2 % " " "	80 1/4	80 1/4	80 1/8	— 1/8
3 % " " "	71 3/16	71 13/16	70 7/8	— 5/16
2 1/2 % Cert. N. W. S.	59 3/8	60 3/16	59 13/16	— 1/16
5 % Oost-Indië 1915	100	100	99 15/16	— 1/16
4 % Hongarije Goud	43	45	46 1/4	+ 3 1/4
4 % Oostenr. Kronenrente	42 3/8	43 3/8	41 7/8	— 1/2
4 % Japan 1899	60 1/4	63 3/8	63 3/4	+ 3 1/2
5 % Brazilië 1895	63 3/4	61 1/8	60 1/8	— 3 3/8

In verband met de verbetering in de valuta's der Centrale Mogendheden bestond op de meeste dagen levendige handel in Oostenrijksche en Hongaarsche *Staatsleeningen*. Met de koersen van den wissel gingen die van de obligatiën op en neer. Op het in het begin der week sterk verlaagde koerspeil ontwikkelde zich vraag voor sommige Russische staatsfondsen en spoorwegprioriteiten, die daardoor in koers konden opkomen. Dit was natuurlijk het geval vóór het inkomen van de berichten omtrent de annulatie der staatsschuld, waaromtrent in een afzonderlijk bericht in dit nummer meer: Nederlandsche Staatschuldsoorten lagen vrij vast.

	4 Dec.	7 Dec.	10 Dec.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	193 3/4	193 1/4	193 1/4	— 1/2
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	191 3/8	193 1/2	191 1/4	— 3/8
Rotterd. Bankvereeninging ..	150 3/4	150	150	— 3/4
Amst. Superfosfaatfabriek ..	171	160 1/2	160 3/4	— 10 1/4
Van Berkel's Patent	158	158	155	— 3
Insulinde Oliefabriek	240	240	238 1/2	— 1 1/2
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	104 3/4	104 3/4	104 3/4	

	4 Dec.	7 Dec.	10 Dec.	Rijzing of daling.
Ned. Scheepsbouw-Mij.	169 1/2	169	170	+ 1/2
Philips' Gloeilampenfabriek.	340	337	337	— 3
R. S. Stokvis & Zonen	626	639	630	+ 4
Vereenigde Blikfabrieken ..	150 7/16	147 1/2	141 3/4	— 8 11/16
Compania Mercantil Argent.	226 1/2	223 1/2	223	— 3 1/2
Cultuur-Mij. d. Vorstenland..	220 3/4	224 1/2	222	+ 1 1/4
Handelsver. Amsterdam	474	474	469	— 5
Holl. Transatl. Handelsver.	171	172 1/2	170	— 1
Linde Teves & Stokvis	232	231	227	— 5
Van Nierop & Co's Handel-Mij.	191 1/2	190	189	— 2 1/2
Tels & Co's Handel-Mij.	171 3/4	170 1/2	170	— 1 3/4
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	228	224 1/2	222 1/2	— 5 1/2
Kon. Petroleum-Mij.	560	563 1/2	557 1/2	— 2 1/2
Orion Petroleum-Mij.	92 3/4	92 3/4	89	— 3 3/4
Steaua Romana Petr.-Mij.	216 3/4	213	210 1/4	— 6 1/2
Amsterdam-Rubber-Mij.	246 1/2	242 1/2	240	— 6 1/2
Nederl. Rubber-Mij.	137	131 1/2	133	— 4
Oost-Java-Rubber-Mij.	274 1/4	270 1/2	272	— 2 1/4
Deli-Maatschappij	531	529	521 1/2	— 9 1/2
Medan-Tabak-Maatschappij ..	227 1/2	226	224	— 3 1/2
Senembah-Maatschappij	592 1/2	589 3/4	589 3/4	— 2 3/4

Van *bankaandeelen* bestond af en toe vraag voor aand. Nederlandsch-Indische Handelsbank, welke een tweetal procenten in koers konden opkomen; voorts kwam ook een gunstige stemming voor de aand. Nederl. Handelmaatschappij aan het licht.

Onze *industriële waarden* waren weinig gefavoreerd en eenige er van, zooals Van Berkel's Patent (160-155), Maatschappij „Fijenoord” (175-170¾) en Nederlandsche Gist- en Spiritusfabriek (345-335), moesten eenige procenten prijsgeven. Daarentegen bestond na een aanvankelijke daling, goede vraag voor aand. Van Vlissingen's Katoenfabrieken.

Van *cultuurwaarden* werden de aand. Cultuurmaatschappij der Vorstenlanden in het begin der week gevraagd, (219 1/2-226 1/2); later verflauwde de belangstelling.

In *tabakswaarden* was het kalm bij gunstigen grondtoon. De heftige beweging in de *petroleumaandelenmarkt* schijnt voorloopig tot het verleden te behooren. Tenminste hield de handel er zich binnen enge grenzen en kwamen er ook geen belangrijke koersschommelingen meer voor.

Van *rubberaandeelen* kan vrijwel hetzelfde gezegd worden. Naar het schijnt heeft de lokale speculatie dit object, hetwelk men ter beurze veelal als een vredes-favoriet gewend is te beschouwen, voor het oogenblik weder laten varen.

	4 Dec.	7 Dec.	10 Dec.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	430	429 1/2	427 1/2	— 2 1/2
" " „gem. Eig.	402 3/4	404	403	+ 1/4
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij.	356 1/2	345	345	— 11 1/2
H. A. A. S.	209	207 1/2	203	— 6
Hollandsche Stoomboot-Mij.	251	248 1/2	250	— 1
Java-China-Japan-Lijn	311 1/2	311 1/2	306	— 5 1/2
Kon. Hollandsche Lloyd	202	200	198 1/2	— 3 1/2
Kon. Ned. Stoomboot-Mij.	277 3/4	278	272 3/4	— 5
Kon. Paketvaart-Mij.	304	306 3/4	302 1/4	— 1 3/4
Maatschappij Zeevaart	420	406	406	— 14
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	262 3/8	265 1/2	264 1/4	+ 1 7/8
Nievelt Goudriaan	1395	1395	1340	— 55
Rotterdamsche Lloyd	258 1/2	264	265 3/4	+ 7 1/4
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	430	475	470	+ 40
" " „Nederland” ..	262	268 1/2	266 7/8	+ 4 7/8
" " „Noordzee” ..	306 1/2	324 1/2	309 1/2	+ 3
" " „Oostzee”	440	453 1/2	451 1/2	+ 11 1/2

De *scheepvaartafdeeling* was ditmaal stiller dan in vele weken het geval was. Ten deele is dit toe te schrijven aan winstnemingen, ten deele ook doordien vele orders uit de provincie wegbleven, tengevolge der stoornis, welke vooral in de eerste helft der week op de telefoonlijnen naar een groot aantal plaatsen heerschte. Tengevolge hiervan brokelden de koersen van vrijwel alle scheepvaartaan-deelen geleidelijk af en aan het eind der week toonden zij hier en daar zelfs niet onbelangrijke nadeelige verschillen. Heden laatbeurs keerde de stemming echter plotseling om, waarschijnlijk wel in verband met het bericht, dat Engeland ons weder faciliteiten toestaat inzake het gebruik der Engelsche telegraaflijnen. Het bericht van het vergaan der „Leda”, van de Kon. Ned. Stoomboot Mij. had op de markt geen bemerkbaren invloed. Voor de nieuwe creaties op scheepvaartgebied bestaat niet meer onverdeelde belangstelling. Wel is dit het geval met pas aan de markt gebrachte aandelen van oudere maatschappijen, zooals Maatschappij „Houtvaart”, „Zeevaart” en „Solleveld”.

De prolongatiekoers schommelde om de 4 1/2 pCt.; heden 4¾ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

11 December 1917.

Wegens het ontbreken van alle overzeesch nieuws omtrent granen, moet deze week ons overzicht achterwege blijven. De staat der noteringen en aanvoeren vindt men onderaan de bladzijde opgenomen.

SUIKER.

Uitvoer van oude Bietsuiker uit ons land vindt geregeld plaats en worden spoedig nieuwe uitkeeringen van de Suikervereeniging verwacht. Over het verloop van den nieuwen oogst zijn belanghebbenden niet onverdeeld tevreden, doch bestaat voorloopig nog geen aanleiding om groote teleurstellingen bij het eindresultaat te verwachten.

F. O. Licht bericht thans, dat niettegenstaande beetwortels ook voor andere doeleinden dan de suikerfabricatie gebruikt worden, het hoe langer hoe waarschijnlijker wordt, dat de suikeroogst in Duitschland eerder boven dan beneden den vorigen oogst zal uitvallen. In aanmerking nemende de ietwat kleinere beplante oppervlakte in dit jaar en de groote moeilijkheden waarmede alle industriën in den tegenwoordigen tijd te kampen hebben, moet dit resultaat zeer gunstig genoemd worden. In Oostenrijk-Hongarije daarentegen valt de oogst zeer tegen en wordt geraamd op slechts 700.000 tons ruwe suiker tegen 930.000 tons verleden jaar. Aan beetwortels heeft de oogst 4.310.000 tons opgeleverd tegen 5.900.000 tons Ao Po. In Italië wordt niettegenstaande groter aanplant slechts 100.000 tons suiker verwacht tegen 140.000 tons.

Aan het dagblad „De Telegraaf” werd d.d. 29 November uit Batavia geseind, dat de Java Suikervereeniging 160.000 tons suiker aan Engeland verkocht heeft en dat de Engelsche regeering inlichtingen gevraagd heeft betreffende den resterenden voorraad Javasuiker. Geen der belanghebbenden hier te lande heeft eenige bevestiging hiervan ontvangen en dient het bericht daarom met de noodige reserve opgenomen te worden. Mogelijk is het toch, dat daarmede eene recapitulatie bedoeld wordt van de laatste reeds bekende inkoop. Aan den anderen kant behoeft het volstrekt niet te verrassen, wanneer Engeland opnieuw voor Javasuiker in de markt komt, waar de nieuwe Cubaoogst gedurende de eerste maanden van productie waarschijnlijk geheel zal worden opgenomen door de Amerikaanse raffiaderijen, wier voorraden ruwsuiker uitgeput waren, zoo-

dat men in Amerika gedurende eenigen tijd gedeeltelijk geteerd heeft op de onzichtbare voorraden, die nu aanvulling behoeven. Buitendien zoude het, wanneer aan het naderen van vredesonderhandelingen geloof gehecht mag worden, van Engeland juist ingezien zijn om beslag te leggen op den geheelen voorraad Javasuiker alvorens andere landen als concurrenten op de Javamarct kunnen verschijnen.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per December	Londen			New York 96% Centrifugals.
		Tates Cubes No. 1	White Javas Job.	Americ. Granulated Job.	
7 Dec. 1917 ..	f —	53/9	—	—	—
30 Nov. 1917 ..	—	53/9	—	—	—
7 Dec. 1916 ..	22 ⁹ / ₁₆	47/1 ¹ / ₂	26/-	31/-	5.64
7 Dec. 1915 ..	20 ¹⁵ / ₁₆	40/6	20/6	21/-	5.20
21 Juli 1914 ..	11 ¹⁵ / ₃₂	18/-	—	—	3.26

KATOEN.

Noteeringen voor Loco-Katoen. (Middling Uplands).

	7 Dec. '17	30 Nov. '17	23 Nov. '17	7 Dec. '16	7 Dec. '15
New York voor Middling..	29,95 c	31,20 c	30,05 c	20,05 c	12,75 c
New Orleans voor Middling	28,19 c	29,13 c	28,50 c	19,63 c	12,13 c
Liverpool voor Good Middling	22,89 ^d)	23,— ^d)	22,58 ^d)	11,71 ^d)	7,66 ^d)

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen.)

Loco	1 Aug. '17 tot 12 Nov. '17	Ooreenkomstige perioden	
		1916-'17	1915-'16
Ontvangsten Gulf-Havens..	1296	2166	1544
„ Atlant. Havens	974	1190	1104
Uitvoer naar Gr. Brittannië	858	1042	629
„ „ 't Vasteland.	440	994	969
„ „ Japan etc...	—	—	—

¹) Middling. ²) 21 Nov. ³) 3 Dec. ⁴) 4 Dec.

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Dec.	Mats Dec.	Haver Dec.	Tarwe Jan.	Mats Nov.	Lijnzaad Febr.
8 Dec. '17	220 ³)	124 1/4	71	12,05	8,70	15,45
1 „ '17	220 ³)	119 3/8	70 1/8	11,60	8,15	14,05
8 Dec. '16	163 1/2	89 7/8	52 1/4	12,85	8,60 ⁴)	23,75 ⁴)
8 Dec. '15	115 3/8	68	43 1/8	9,30	4,75 ¹)	11,20 ⁴)
8 Dec. '14	115 3/8	62 3/8	47	9,70	5,05 ¹)	10,05 ⁴)
20 Juli '14	82 ¹)	56 3/8 ¹)	36 1/2 ¹)	9,40 ²)	5,38 ²)	13,70 ²)

¹) per Dec. ²) per Sept. ³) offic. vastgestelde locoprijs. ⁴) per Januari.

De noteeringen van Buenos Ayres zijn van 12 Nov. en 5 Nov. 1917, 7 Dec. 1916, 7 Dec. 1915 en 7 Dec. 1914.

Loco-prijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	10 Dec. 1917	3 Dec. 1917	10 Dec. 1916
Tarwe	588,— ¹)	588,— ¹)	456,— ¹)
Rogge (No. 2 Western) ..	nom.	nom.	nom.
Mais (La Plata)	380,— ¹)	380,— ¹)	335,— ¹)
Gerst (46 lb. feeding)....	360,— ¹)	360,— ¹)	335,— ¹)
Haver (38 lb. white clipped)	19,— ¹)	19,— ¹)	18,— ¹)
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad)	260,— ¹)	260,— ¹)	190,— ¹)
Lijnzaad (La Plata).....	nom.	nom.	740,—

¹) Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	2-8 Dec. 1917	Sedert 1 Jan. 1917	Ooreenk. tijdoak 1916	2-8 Dec. 1917	Sedert 1 Jan. 1917	Ooreenk. tijdoak 1916	1917	1916
Tarwe.....	—	253.376	660.469	—	38.227	25.938	291.603	686.407
Rogge.....	—	8.465	22.280	—	—	525	8.465	22.805
Boekweit	—	2.314	10.915	—	—	500	2.314	11.415
Mais	—	114.637	390.427	—	80.134	195.029	194.771	585.456
Gerst	—	30.600	100.352	—	11.886	21.019	42.486	121.371
Haver	—	12.399	44.430	—	27.269	15.432	39.668	59.862
Lijnzaad	—	8.322	112.724	—	7.560	50.012	15.882	162.736
Lijnkoek.....	—	34.078	142.905	—	27.985	11.907	62.063	154.812
Tarwemeel	—	19.988	25.292	—	3.051	—	23.039	25.292

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor België.

Tarwe.....	8.172	428.198	822.080	—	—	—	428.198	822.080
Mais	—	28.629	107.115	—	—	—	28.629	107.115
Rogge.....	—	13.738	—	—	—	—	13.738	—
Tarwemeel	—	6.962	1.260	—	—	—	6.962	1.260
Gerst	—	—	3.361	—	—	—	—	3.361

Voorraden in duizendtallen	9 Nov. '17	9 Nov. '16	9 Nov. '15
Amerik. havens.....	1082	1331	1342
Binnenland.....	831	1165	1126
New York	—	113	297.
New Orleans	—	384	283
Liverpool	337	627	871

WOL.

Nog steeds wacht men tevergeefs op telegrafische tijdingen van de overzeesche markten. Blijkens berichten, die ons langs indirecten weg onlangs bereikten, is de La Plata-markt ongeveer 10 pCt. ingezakt beneden de uiterste prijzen, waarvoor men bij het begin van de campagne afgaf.

Te Boston blijft de markt, bij vaste prijzen, levendig. De aanvoeren sedert 1 Januari j.l. tot 31 October d.a.v. bedragen:

Balen.	Balen.	} zelfde periode in 1916.
760.000 domestic wool, tegen	725.000	
343.000 foreign wool, „	538.000	
1.103.000	1.263.000	

HUIDEN EN LEDER.

Bericht van de firma Grisar & Co.:

Van de buitenlandsche huidenmarkt kunnen wij alleen melden, dat in New York wederom groote zinken gedaan zijn in droge huiden tot verhoogde prijzen. Hier te lande is er geen vraag en voor de enkele partijen die nog aan de markt zijn, schijnt geen kooplust te bestaan.

In hoeverre de maximum-prijzen voor leder invloed op het artikel huiden zullen hebben, dient afgewacht te worden. Inlandsche huiden blijven verlaten en worden inkoopsprijzen geregeld gedrukt, zoodat in enkele plaatsen reeds 12 cent onder maximum-prijzen verkocht wordt.

Java-markt. Nog steeds aan de markt 1000 Padang Runderhuiden, waarvoor houders niet geneigd zijn lagere prijzen aan te nemen.

M. L. Rosenberg, Amsterdam, schrijft:

Zoo zijn ze er dan... de maximumprijzen waarnaar een elk in het vak, met alles wat er aan annex is, reikhalzend (!) heeft uitgezien. Wij zullen er dezer dagen wel in de vakbladen over lezen. Het is eigenlijk jammer, dat de bekendmaking niet is geschied op 5 December des avonds, het ware een surprise geweest... wie de koek krijgt, wie de gard. Eén ding is echter zeker, het is voor den groothandel in leder wel de zwaarste slag. En toch het was niet anders mogelijk. De regeling, zooals zij thans voor ons ligt, is vergeleken bij die van andere landen, die ons met maximumprijzen zijn voorgegaan, de beste, de meeste rationeële. Dat het R.D.H.L. een elk tevreden zal hebben gesteld, zal zeer zeker niet het geval zijn, doch bij een algemeen ingrijpen in een sinds eeuwen bestaanden toestand is dit nu eenmaal niet te verwachten, dat de kool en de geit gespaard kan worden. Men was het ook zoo gewend zijn eigen boontjes te doppen! Jammer genoeg is er thans niet heel veel meer te „maximeeren”. Wij zullen nu maar afwachten... à qui le tour? Heel ver te zoeken zal het wel niet zijn.

In verschillende vakbladen hebben wij al overzichten gehad van de lederprijzen vóór Juli 1914 en van heden. Het opsommen daarvan zoude slechts in herhaling treden zijn. Toch is het te betreuren, dat dergelijke overzichten slechts tot vakbladen beperkt bleven en het ware gewenscht, dat ook het groote publiek van die overzichten kennis had gekregen. Ware dit geschied er zou dan wellicht niet zoo geprutteld zijn, als dit thans het geval is. Uit bevoegde kringen had men in groote trekken het publiek met de meer kostende prijzen bekend kunnen maken en het ware b.v. zeer gemakkelijk geweest om aan te toonen, dat één schoen die in Juli 1914 door den fabrikant verkocht werd voor f 5,— thans tengevolge van de duurte in lederfournituren, kolen, etc. minstens f 12,— moet opbrengen en dan toch nog slechts een kleine winstmarge laat.

COPRA.

In den toestand van de markt kwam in het geheel geen verandering.

NOTEERINGEN.

3 Nov.-8 Dec. 1917..	nom.	} N.O.T.-condities.
8 December 1916..	f 46	
8 December 1915..	„ 34 1/4	
20-25 Juli 1914..	„ 28 3/4	

VERKEERSWEZEN.**SCHEEPVAART.**

8 December 1917. In de afgelopen week kwamen weder geen vrachtberichten binnen.

GRAAN.

Data	Petro-grad Londen/ Rotterdam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
3/8 Dec. 1917	—	—	—	—	—	—
26 N./1 Dec. 1917	—	—	—	40/—	—	—
4/9 Dec. 1916	—	—	f 18 *)	24/—	f 90**)	137/6
6/11 Dec. 1915	—	—	„ 7,50	13 3/4 1/2	„ 51,—	115/4
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/—	12/—

HOUT.

Data	Cronstadt		Golf van Mexico	
	Holland (gezaagd)	Oostk. Engeland (mijnstullen)	Holland (pitch-pine)	Engeland (pitch-pine)
3/8 Dec. 1917....	—	—	—	—
26 Nov./1 Dec. 1917....	—	—	—	—
4/9 Dec. 1916....	—	—	f 335,—	500/— ¹⁾
6/11 Dec. 1915....	—	—	„ 210,—	315/— ¹⁾
Juli 1914....	f 12,—	24/6	75/—	77/6

ERTS.

Data	Bilbao Middlesbro'	Carthage Middlesbro'	Griekenland Middlesbro'	Pott Middlesbro'
3/8 Dec. 1917....	—	—	—	—
26 Nov./1 Dec. 1917....	—	—	—	—
4/9 Dec. 1916....	18/6	20/—	22/—	—
6/11 Dec. 1915....	20/5	19/6	21/—	—
Juli 1914....	4/3	5/4 1/2	5/9	8/6

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Cronstadt
3/8 Dec. 1917	—	—	—	—	—	—
26 N./1 Dec. 1917	69/—	101/3	—	—	f 32,50	—
4/9 Dec. 1916	34/—	59/6	80/—	56/—	„ 8,—	—
6/11 Dec. 1915	fr 44,—	58/8	61/8	38/9	„ 6,—	—
Juli 1914	„ 7,—	7/—	7/3	14/6	3/2	5/—

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
3/8 Dec. 1917....	—	—	—	—
26 Nov./1 Dec. 1917....	260/—	550/—	—	190/—
4/9 Dec. 1916....	230/—	240/—	—	135/— ¹⁾
6/11 Dec. 1915....	90/—	120/—	—	75/— ¹⁾
Juli 1914....	14/6	16/3	25/—	22/3

¹⁾ Per zeilschip.

*) Regeeringsvracht f 7,—.

**) „ „ 52,25.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Hout gezaagd en pitchpine per St. Pet. Standard van 165 kub. vt., mijnstullen per vadem van 216 kub. vt.

Overige noteeringen per ton van 1015 K.G.

RIJNVAART.

Week van 3 tot 10 December 1917.

Rijnvrachten vanaf Duisburg. De toestand is, wat de verladingen betreft, onveranderd. De vrachten daarentegen zijn iets stijver geworden. Dit geldt niet alleen voor bergreizen naar Mannheim, doch ook voor de exportkolen- en industriekolenreizen naar Holland. De sleeploopen van Duisburg naar Mannheim zijn inmiddels tot 16 pf. per Centner gestegen; dit houdt verband met den ingetreden val van den waterstand.

Cauber Pegel staat 2,19 Meter.

Sleeploopen. De sleeploopen van Rotterdam naar de Ruhrhavens varieerden tusschen 50 cents tarief + 40/50 cents per last.

DE TWENTSCHE BANK

Amsterdam

Rotterdam

's-Gravenhage

Maandstaat op 30 November 1917

DEBET

Aandeelhouders nog te storten	f 1.784.700,—	
Deelneming in de firma's:		
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen		
B. W. BLIJDENSTEIN Jr., te Enschede		
LEDEBOER & Co., te Almelo, f 8.284.250,—, waarvan in geld gestort	„ 6.734.250,—	
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 3.985.600,—, waarvan in geld gestort	„ 2.475.900,—	
Voor rekening der Twentsche Kantoren gedeponeerd te Londen ..	„ 578.500,—	
		f 11.573.350,—
Fondsen van Aandeelhouders		
te Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage		„ 29.838.950,—
Fondsen door ons gedeponeerd voor rekening van bevriende instellingen		„ 2.481.200,—
Kassa, Wissels en Coupons		„ 27.811.582,03
Nederlandsche Staatsleeningen		„ 4.249.958,94
Nederlandsche Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen		„ 40.702.254,86
Saldo's bij Bankiers		„ 17.669.347,16
Prolongatiën gegeven		„ 5.975.105,—
Eigen Fondsen en Syndicaten		„ 2.400.189,14½
Credietvereniging	f 20.825.840,08	
af: loopende Promessen	„ —	
		„ 20.825.840,08
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldo's Rek. Crt.		„ 22.224.042,30½
Voorschotten op Consignatiën		„ 1.533.104,15½
Gebouwen en Safe Deposit		„ 2.097.281,10½
		<u>f 189.382.204,78</u>

CREDIT

Kapitaal	f 16.000.000,—	
Reservefondsen	„ 8.168.436,22	
Waarborgfonds Credietvereniging	„ 2.802.517,50	
Reserve Credietvereniging	„ 2.558.667,43	
		f 29.529.621,15
Zieken- en Pensioenfondsen		„ 193.970,98
Aandeelhouders voor gedeponeerde fondsen		
als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B	f 1.784.700,—	
in Leendepôt	„ 30.535.450,—	
		„ 32.320.150,—
Deposito's		„ 28.630.385,71½
„ op Prolongatie		„ 12.528.900,—
Saldo te leveren en te ontvangen fondsen		„ 274.325,94
Saldo's Rekeningen-Courant		„ 59.366.871,13½
„ „ „ Credietvereniging		„ 7.718.591,79½
Saldo „ met de kantoren in Londen en Twente ..		„ 8.235.154,67
On call genomen		„ 1.050.000,—
Kassiers Rekeningen		„ 472.069,55
Te betalen Wissels		„ 6.701.361,12
Diverse Rekeningen		„ 2.360.802,72½
		<u>f 189.382.204,78</u>

Nederlandsche Bank voor Russischen Handel

BANQUE NÉERLANDAISE POUR LE COMMERCE RUSSE

Kapitaal 5.000.000 Roebels.

Kantoor: 20 NEWSKY PROSPECT PETROGRAD.
Telegramadres: NEDRUSBANK

De Bank neemt gelden à deposito en in rekening-courant en verricht alle soorten wissel- en bankzaken.

Voor inlichtingen kan men zich wenden tot alle kantoren van de NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ en de TWENTSCHE BANK, zoomede tot de heeren HOPE & Co. en LIPPMANN, ROSENTHAL & Co. te Amsterdam. en R. MEES & ZONEN te Rotterdam.

J. & J. M. VOORHOEVE
Makelaars in Assurantiën
Anno 1836

ROTTERDAM

NEDERLANDSCHE GRONDBRIEFBANK

HEERENGRACHT 495, AMSTERDAM

5 pCt. Obligatiën (Grondbrieven) tegen Beurskoers
Gecertificeerd door de Centrale Trust-Compagnie

Verkrijgbaar in stukken van f 2500,—, f 1000,—, f 500,— en f 100,— op elk goed effectenkantoor

GEBROEDERS CHABOT ROTTERDAM

KASSIERS en MAKELAARS in ASSURANTIËN
Deposito's. — Rekening-Courant. — Franco Chèque-Rekening.
Aan- en Verkoop van Wissels op het Buitenland. — Aan- en Verkoop van Fondsen. — Bewaarneming en Administratie van Effecten.

Oorlogs-, Transport-, Casco-, Brand-, Diefstal- e.a. verzekeringen van elken aard.

ONTVANG- EN BETAALKAS

NIEUWE DOELENSTRAAT 20—22 AMSTERDAM

KAPITAAL EN RESERVEN f 5.500.000,—

DEPOSITO'S VOOR 1 JAAR FIXE à 4-PCT.-

GELDEN OP DEZEN TERMIJN GESTORT ZIJN NA AFLOOP VAN HET JAAR ZONDER OPZEGGING BESCHIKBAAR.

NIET OPGEVORDERD ZIJNDE, WORDT DE POST STILZWIJGEND VOOR GELIJKEN TERMIJN VERLENGD.

DE RENTE KAN NAAR VERKIEZING PER KWARTAAL, PER HALF JAAR OF PER JAAR ONTVANGEN WORDEN.

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD

AMSTERDAM

Geregelde
Passagiers- en Vrachtdienst
met nieuwe, moderne
post-stoomschepen

TUSSCHEN

AMSTERDAM

EN

ZUID-AMERIKA

VIA

NEW YORK

VAN RIJN & Co

UTRECHT — POSTBUS 40

EENIGE FABRIKANTEN
VAN DE UTRECHTSCHÉ

FIJNE TAFELMOSTERD

DE SPAARNE-BANK

HAARLEM

Gestort Kapitaal en Reserves f 1.184.000,—

REKENING-COURANT, CREDIETEN, INCASSEERINGEN, ASSURANTIËN, WISSELS, EFFECTEN, COUPONS, PROLONGATIËN, DEPOSITO'S, ENZ.

GEO. H. MCFADDEN & BRO. COTTON MERCHANTS

PHILADELPHIA—NEW YORK

Vertegenwoordiger voor Nederland: D. BREEKLAND, Oldenzaal—Enschede